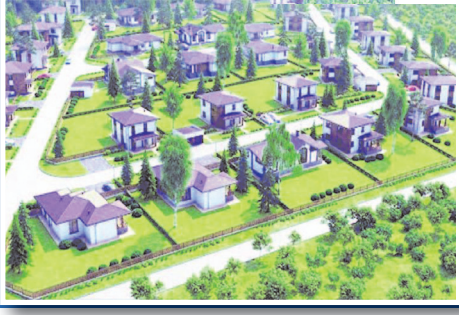




QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR!



“Böyük Qayıdışa dair Dövlət Proqramı Prezidentin qətiyyətinin ifadəsidir”

10

“Biz sözün əsl mənasında strateji tərəfdarıyıq!”



2



ƏS

№ 215 (6656) 24 noyabr
2022-ci il. Qiyməti 60 qəpik

Ukrayna - sadəcə



Rusiyanın Ukraynada keçirdiyi xüsusi hərbi əməliyyat artıq 9 aydır ki, davam edir. İki günə bitəcəyi proqnozlaşdırılan müharibənin illərlə uzanacağı da ehtimal olunur.

SEPAH-da nə baş verir?



7

Abort: həvəs, yoxsa cinayət?



12

Ronaldo "Mançester Yunayted"dən təzminat almayacaq



Kriştiano Ronaldo "Mançester Yunayted"lə müqaviləyə qarşılıqlı razılığa əsasında xitam verdikdən sonra klubdan heç bir ödəniş almayacaq.

16

Tətildən sonra məktəbə necə adaptasiya olmalıyıq?



5



Fransanın səylərinin mənasızlığını anlayan ermənilərdən NÖVBƏTİ NANKORLUQ

Ermənistan kimi cılız bir ölkə okeanda xırda balıq misalındadır, hansı ki, özündən böyüklərin həm yemi, həm də oyuncağı hesab olunur.

11



Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dünən Serbiya Respublikasına rəsmi səfər edib

Noyabrın 23-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Serbiyanın paytaxtı Belqradada rəsmi qarşılanma mərasimi olub. Azərbaycanın və Serbiyanın Dövlət bayraqlarının dalğalandığı meydanda Prezident İlham Əliyevin şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb. Serbiya Respublikasının Prezidenti Aleksandar Vuçiç Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevi qarşılayıb.



Dünən Belqradada Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Serbiya Prezidenti Aleksandar Vuçiç ilə geniş tərkibdə görüşü başa çatdıqdan sonra sənədlərin imzalanması mərasimi olub. Prezident İlham Əliyev və Serbiya Prezidenti Aleksandar Vuçiç "Azərbaycan Respublikası Prezidenti ilə Serbiya Respublikası Prezidenti arasında Birgə Bəyanat"ı, "Azərbaycan Respublikası və Serbiya Respublikası arasında Strateji Tərəfdaşlıq Şurasının yaradılması haqqında Memorandum"u və onun əlavəsi olan "Azərbaycan Respublikası və Serbiya Respublikası arasında Strateji Tərəfdaşlıq Şurasının Əsasnaməsi"ni imzalayıblar.

"Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Serbiya Respublikası Hökuməti arasında readmissiya haqqında Saziş"i Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri Vilayət Eyvazov və Serbiya Respublikasının daxili işlər naziri Bratislav Qaşiç imzaladılar.

"Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi ilə Serbiya Respublikasının Tikinti, Nəqliyyat və İnfrastruktur Nazirliyi arasında "Dənizçilərin hazırlanmasına, onlara diplom və-

rilməsinə və növbə çəkməyə dair 1978-ci il tarixli Beynəlxalq Konvensiya"nın sertifikatlarının tanınması haqqında Anlaşma Memorandumu"nu Azərbaycan Respublikasının rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev və Serbiyanın tikinti, nəqliyyat və infrastruktur naziri Qoran Vesič imzaladılar.

"Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Serbiya Respublikası Hökuməti arasında sosial təminat haqqında Saziş"in tətbiqinə dair Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ilə Serbiya Respublikasının Əmək, Məşğulluq, Veteranlar və Sosial İşlər Nazirliyi arasında İnzibati Razılaşma"nı Azərbaycan Respublikasının əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev və Serbiya Respublikasının əmək, məşğulluq, veteran və sosial məsələlər naziri Nikola Selakoviç imzaladılar.

"Azərbaycan Respublikasının Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi ilə Serbiya Respublikasının Serbiya İnkişaf Agentliyi arasında Anlaşma Memorandumu"nu Azərbaycan Respublikasının Serbiya Respublikasındakı səfiri Kamil Xasiyev və Serbiya İnkişaf Agentliyinin direktoru Radoş Qazdiç imzaladılar. "Azərbaycan Respublikasının İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Agentliyi - AZPROMO ilə Serbiyanın Ticarət və Sə-

Aleksandar Vuçiç: "Biz Prezident İlham Əliyevə inanırıq, onun sözü imzasına bərabərdir"

naye Palatası arasında Anlaşma Memorandumu"nu Azərbaycan Respublikasının Serbiya Respublikasındakı səfiri Kamil Xasiyev və Serbiyanın Ticarət və Sənaye Palatasının vitse-prezidenti Mixaylo Vesoviç imzaladılar.

Serbiya Respublikasında rəsmi səfərdə olan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 23-də paytaxt Belqradada Taşmaydan parkında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin və görkəmli serb yazıçısı Milorad Paviçin abidələrini ziyarət edib. Dövlətimizin başçısı abidələrin önünə əklil qoyub.

Qeyd edək ki, Ulu Öndər Hey-

"Biz sözün əsl mənasında strateji tərəfdaşlıq!"



"Serbiya və Azərbaycan hər zaman beynəlxalq arenada bir-birini dəstəkləyiblər"

kandır. Biz Azərbaycanla Birgə Bəyanatı, Azərbaycan və Serbiya



o, bizim ölkədə daha uzun müddət qala bilməyəcək. Ümid edirəm ki, qısa müddət ərzində onu yenə də Serbiyada qəbul etmək imkanımız olacaq."

Bu barədə Serbiya Prezidenti Aleksandar Vuçiç Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə birgə Belqradada mətbuat konfransında bildirib. "Biz Azərbaycanla bir çox sahədə müxtəlif imkanlara maliklik. Biz hər iki dövlət olaraq ərazi bütövlüyümüzü qorumağa çalışırıq və öz dövlətlərimizi beynəlxalq arenada təqdim edirik. Xüsusilə beynəlxalq hüquq normalarının tətbiqi ilə bağlı iş görürük. Bu da BMT çərçivəsində həyata keçirilir və bu, təqdirəlayiq haldır. Amma mən fikirləşirəm ki, biz Prezident İlham Əliyevdən çox şey öyrəne bilərik".

Prezident İlham Əliyev beynəlxalq hüquqla bağlı qeyd etdi ki, çox az dövlətlər buna riayət edirlər. Bu, gələcəklə bağlı yeganə im-

arasında Strateji Tərəfdaşlıq Şurasının yaradılması haqqında Memorandumu imzaladıq və bununla bağlı bütün zəruri məsələləri müzakirə etdik, energetika sahəsində əməkdaşlıqdan danışdıq."

Serbiya Prezidenti qeyd edib ki, Azərbaycan qaz hasilatı və ixracı ilə bağlı böyük imkanlara malikdir. Azərbaycan bu il 22 milyard kubmetr qaz ixrac edəcək. Gələcəkdə isə bu rəqəmin 35 milyard kubmetrə çatacağı gözlənilir.

"Biz Serbiya-Bolqarıstan arasında interkonnektorun inşasına çalışırıq. Biz əvvəlcədən Bakıdakı dostlarımızla qazın həcmi ilə bağlı razılığa gəlmişik. Biz müvafiq transmissiya məsələlərini müzakirə etmişik. Bu, nəhəng bir layihədir. Qara dənizin altından çəkiləcək boru xətti bir çox ölkələri əlaqələndirəcək və bizim enerji müstəqilliyimizi təmin edəcək.

Ardı Səh. 3

“Biz sözün əsl mənasında strateji tərəfdaş!”



Əvvəli-Səh-2

Biz enerji təminatı baxımından Azərbaycana və Prezident İlham Əliyevə minnətdarlığımızı bildirmək istəyirik. Serbiya, əlbəttə ki, sadıq bir tərəfdaşdır.

Serbiya Prezidenti qeyd edib ki, Azərbaycan və Prezident İlham Əliyev nəinki Serbiya üçün, eyni zamanda, hamı üçün tamamilə sadıq tərəfdaşdır: “Müvafiq şəffaf protokollar imzalanmışdı, amma onun sözü bizim üçün yetərli idi. Biz Prezident İlham Əliyevin sözünə inanırıq, onun sözü imzasına bərabərdir”.

“Azərbaycan və Serbiya hərbi-texniki sahədə əməkdaşlıq edir. Bu əməkdaşlığın daha da dərinləşməsi və geniş vüsət alması istiqamətində əlavə addımlar atılacaq.” Bu barədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Serbiya Prezidenti Aleksandar Vuçiqə birgə Belqradada keçirilən mətbuat konfransında bildirib.

“Biz bu gün növbəti illər üçün bir sözlə bir gündəlik tərtib etdik. Prezidentlər bu gündəliyi, əlbəttə ki, öz diqqətində saxlayacaq, bu məsələlərin icrasına nəzarət edəcək. Bunu daha operativ və səmərəli şəkildə etmək üçün, əlbəttə ki, biz tez-tez görüşməliyik. Mən əziz dostumu, Prezident Vuçiqi Azərbaycana səfərə dəvət etdim. Hesab edirəm ki, ilin sonuna qədər bu səfər gerçəkləşə bilər və ondan sonra, əlbəttə ki, mən də yenidən gələcəyəm”, - deyərək Azərbaycan Prezidenti qeyd edib.

Dövlətimizin başçısı yenidən Serbiyada olmağından məmnunluğunu ifadə edərək deyib: “Belə səfərlərimiz çox olacaq. Bizim dostluğumuz da əbədi olacaq”. Dövlətimizin başçısı deyib ki, özünü müdafiə haqqı bütün dövlətlərə, o cümlədən Azərbaycana şamil edilməlidir: “Biz güc yolu ilə öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etdik, ədaləti bərpa etdik və artıq iki ildir ki, Azərbaycan xalqı azad edilmiş torpaqlarda qurub-yaradır, binaları bərpa edir, bütün o böyük ərazini - 10 min kvadratkilo-



metrdən böyük olan ərazini yenidən qurur.

Bizim torpaqlarımız uzun illər işğal altında idi və dünyanın aparıcı beynəlxalq təşkilatları bu işğalla bağlı önəmli və həqiqəti əks etdirən qərar və qətnamələr qəbul etmişdilər. Onların arasında BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsi də var. Bu qətnamələrdə erməni silahlı qüvvələrinin Azərbaycan torpaqlarından dərhal və qeyd-şərtsiz və tam şəkildə çıxarılması tələb edilirdi.”

Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatlar - BMT-nin Baş Assambleyası, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Qoşulmama Hərəkatı, Avropa Şurası, Avropa Parlamenti, ATƏT Azərbaycanın mövqeyini dəstəkləyən qərar və qətnamələr qəbul etmişlər, ancaq məsələ öz həllini tapmırdı. Bu onu göstərir ki, beynəlxalq təşkilatların qərar və qətnamələri, onların icrası selektiv xarakter

daşıyır.

“Bəzi hallarda BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri bir neçə gün ərzində, bəzi hallarda bir neçə saat ərzində icra edilir. Amma bizim məsələmizə gəldikdə biz 27 il bu qərarların icrasını gözləyirdik və buna nail ola bilmədik. Ona görə beynəlxalq təşkilatların gələcək fəaliyyəti ilə bağlı dünya ictimaiyyəti öz təkliflərini verməlidir. Biz də Azərbaycan olaraq buna hazırıq. Çünki qəbul edilmiş qərarlar əgər həyatda öz əksini tapmırsa, yerinə yetirilmərsə, əlbəttə ki, bu, çox düşündürücüdür. Serbiya ilə Azərbaycan arasında imzalanmış sənədlər ikitərəfli əlaqələrimizin hüquq bazasını təşkil edir. Onların arasında, əlbəttə ki, strateji tərəfdaşlıq haqqında sənədlər xüsusi yer tutur.

“Biz sözün əsl mənasında strateji tərəfdaşlıq”, - deyən dövlətimizin başçısı bildirib ki, ölkələrimiz bir çox sahələrdə uğurlu əməkdaşlıq edir. Bizim əməkdaşlığımızın strateji hədəfləri var.” - deyərək Azərbaycan Prezidenti vurğulayıb.

Belqradada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Serbiya Respublikasının Prezidenti Aleksandar Vuçiq ilə təkbətək görüşü olub. Görüşdə çıxış edən Serbiya Prezidenti Aleksandar Vuçiq qeyd edib ki, Azərbaycan bizim çoxdankı dostumuzdur və ümidvaram ki, bundan sonra da biz münasibətlərimizi daha da inkişaf etdirəcəyik:

- Biz bu gün Sizi burada qəbul etmək imkanına görə çox məmnunuq. Serbiyaya xoş gəlmisiniz. Cənab Prezident, Sizinlə əvvəllər də görüşlərimiz olub. Siz ölkəmizə dəfələrlə səfər etmişiniz. Biz Azərbaycanın tutduğu mövqeyi yüksək dəyərləndiririk və bu mövqeyə çox hörmətlə yanaşırıq. Vətəndaşlarımız arasında əlaqələr inkişaf edir. Dostluğumuz

vam etdirməkdən çox məmnunam. Biz beynəlxalq arenada, bəzi beynəlxalq tədbirlərdə tez-tez görüşürük. Telefonla əlaqə saxlayırıq. Bir sözlə, əlaqədəyik. Biz ikitərəfli əlaqələrimizin inkişafına hər zaman töhfə veririk. Hazırda onların artıq strateji tərəfdaşlıq mahiyyəti var. Bu, sadəcə imzaladığımız bəyanatla kifayətlənmir, əməkdaşlığımızın əsasını təşkil edir. Artıq qeyd etdiyiniz kimi, biz hər zaman bir-birimizin ərazi bütövlüyünü, suverenliyimizi dəstəkləmişik və bunu davam etdirəcəyik. Biz, həmçinin çox sıx şəxsi münasibətlər qurmuşuq, bir-birimizə böyük hörmətlə yanaşırıq. Bu, ikitərəfli əməkdaşlığımızın vacib elementlərindən biridir.

Daha sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Serbiya Respublikasının Prezidenti Aleksandar Vuçiq ilə geniş tərkibdə görüşü olub. Serbiya Prezidenti Aleksandar Vuçiq:

- Hörmətli cənab Prezident.

Əziz dostlar.

Serbiyaya gəldiyinizə görə təşəkkür edirəm. Bu gün Sizi Belqradada görməkdən çox məmnunuq. Sizi yenidən öz ölkəmizdə görürük və ümid edirik ki, biz də Sizin ölkəyə səfər edəcəyik. Səfər etdiyinizə görə minnətdarlıq və bilirik ki, Sizin bu günlərdə çox məşğulsunuz. Amma öz tərəfimdən deyirəm ki, Sizin fəaliyyətiniz daha məhsuldarlıqdır. Biz ən yaxşı dostlarıq. Bilirəm ki, ölkəmizə səfərinizi öz gündəliyinizə salmaq nə dərəcədə çətin idi.

Təkbətək görüş zamanı ölkələrimiz arasında real dostluq bir daha təsdiqləndi. Biz hər zaman Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə böyük dəstək vermişik. Siz də həmişə heç də asan olmayan şəraitdə Serbiyanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini hər zaman çox dəstəkləmişiniz. Biz eyni addımları davam etdirəcəyik. Bilirəm ki, Sizin rəhbərliyinizlə Azərbaycan hər zaman eyni mövqedən çıxış edəcək.

Son dövrdə əldə etdiyiniz bir çox uğurlar münasibətilə Sizi təbrik edirik. İqtisadi uğurlarınız hər kəsin marağına səbəb olur. Biz Sizin timsalınızda real, çiçəklənən ölkəni, Serbiyanın daha böyük dostunu və müttəfiqini görürük. Gəldiyinizə görə bir daha təşəkkür edirik. Ümidvaram ki, mənim Bakıya səfərim və Sizin yenidən Belqradada gələcəyiniz zaman məsələləri müzakirə etmək üçün daha çox vaxtımız olacaq.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev:

- Sağ olun, cənab Prezident.

İlk növbədə, dəvətə görə minnətdaram. Sizi yenidən görməyimə çox şadam. Qonaqpərvərliyə görə təşəkkür edirəm. Bizim ehtiva təkbətək surətdə ikitərəfli çox yaxşı və məhsuldar müzakirəmiz oldu. İndi isə söhbətimizi davam etdirəcəyik. Siz haqlı olaraq qeyd etdiyiniz kimi, Serbiya və Azərbaycan hər zaman beynəlxalq arenada bir-birini dəstəkləyiblər. Ölkələrimizin ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə aid məsələlərə hər zaman ölkələrin maraqları əsasında baxılıb. Bu da təbii, çünki ölkələrimiz strateji tərəfdaşdırlar. Biz əməkdaşlığımızın yeni səviyyəyə qaldırılması üçün müvafiq sənədləri imzaladıq. Eyni zamanda, əməkdaşlığımızın məzmununu da məhrabançılığa əsaslandırdıq. Bu gün biz bir çox məsələləri müzakirə edəcəyik. Fürsətdən istifadə edərək mən Sizi Azərbaycana səfərə dəvət etmək istəyirəm. Azərbaycana rəsmi səfərinizdən sonra biz son bir neçə il ərzində beynəlxalq tədbirlər əsasında dəfələrlə görüşmüşük və bir yerdə söhbət aparmaq imkanımız olub. Bu dəvətə görə minnətdaram və gözəl ölkənizdə, bizə dost olan Serbiyada yenidən olmağıma, Sizinlə və nümayəndə heyətimizin digər üzvləri ilə strateji tərəfdaşlığımızın gələcək inkişafına töhfə verməyimə çox şadam. Bir daha sağ olun və Sizi Azərbaycanda səfərlə gözləyəcəyik.

Dünən həmçinin Belqradada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Serbiya Respublikasının Baş naziri xanım Ana Brnabiç ilə geniş tərkibdə görüşü olub.

Qarabağa və Şərqi Zəngəzura yeni həyat gəlib

İlham Əliyev: "Quruculuq işlərində hər birimiz böyük həvəslə, bir məqsədlə iştirak edirik ki, keçmiş köçkünləri tezliklə öz dədə-baba torpaqlarına qaytaraq"



Son illər arzında dövlət başçısının rəhbərliyi ilə ölkədə həyata keçirilmiş iqtisadi və hərbi potensialın artırılması, beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi və beynəlxalq müstəvidə mövqelərimizin möhkəmləndirilməsi istiqamətində məqsədyönlü siyasət, dövlət və ordu quruculuğu və 44 gün davam edən Vətən müharibəsində işğalçı Ermənistan üzərində parlaq qələbə işğal altındaki tarixi torpaqlarımızın azad olunmasını təmin etmiş oldu.

Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Zəfər çalan Azərbaycan bu gün 30 ilə yaxın işğal altında qalmış ərazilərimizdə də abadlıq-quruculuq işlərinə başlayıb, infrastruktur layihələr uğurla icra olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının 30-cu ildönümü münasibəti ilə keçirilən tədbirdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bildirdiyi kimi, "İndi isə qurub-yaradırıq, Qarabağı, Şərqi Zəngəzuru yenidən qururuq. Həyatımızda və ölkəmizin həyatında tamamilə yeni dövrüdür. Bu quruculuq işlərində hər birimiz böyük həvəslə, bir məqsədlə iştirak edirik ki, keçmiş köçkünləri tezliklə öz dədə-baba torpaqlarına qaytaraq, dağılmış şəhər və kəndləri tezliklə bərpa edək və bütün dünyaya bir daha göstərək ki, biz böyük xalqıq".

QARABAĞ BÖYÜK DIRÇƏLİŞ YOLUNDA: AZƏRBAYCANIN İQTİSADI GÜCÜ, DİNAMİK İNKİŞAFI

Şəhər və kəndlərimizə yeni bir həyat gəlib. Tarixi mədəniyyət və dini abidələrimiz təmir və bərpa olunur. Artıq Füzuli, Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanlarının açılışı da olub. Bu o deməkdir ki, Azərbaycan qısa bir zamanda keçmiş köçkünlərini öz əzəli torpaqlarında rahat şəraitlə təmin ediləcəkdir. Əlbəttə ki, işğaldan azad olunan ərazilərimiz mənfur düşmən tərəfindən dağıdılsa da, Azərbaycanın iqtisadi gücü, dinamik inkişaf bu yerlərin tezliklə dirçəldilməsində əsas amildir.

Dünya qapılarının bir-birinin üzünə açığı olduğu zamanda ölkəmizə gələn turistlərdə

ölkəmizin füsunkarlığı, təbiəti, onun mədəniyyəti, iqlimi heyrət hiss oyatmışdır. Dünya standartlarına cavab verən beşulduzlu otel və istirahət mərkəzləri, magistral yollar, dəmir yolları ölkəmizin simasını başdan-başa dəyişib. Respublika iqtisadiyyatının qüdrətini artıran yollar indi Avropa ölkələrinin yollarından heç də geri qalmır. Fərhəlidir ki, bu istiqamətdə işlərinin həcmi ilbəl artır. Əlbəttə ki, bu gün fərhəlendirici haldır ki, ölkəmizin turizm bölgələrindən söz açarkən, zəngin təbiətli Qarabağımızın hər daşı, hər abidəsi göz önündə canlanır. Belə gözəlliyə malik Azərbaycanın turizm məkanlarının coğrafiyası yaxın zamanlarda daha da genişlənəcək. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, "Bütövlükdə azad edilmiş bölgələrin iqtisadi potensialı, kənd təsərrüfatı, turizm potensialı çox böyükdür. Biz bu potensialdan məhərtlə istifadə edərək Qarabağ bölgəsinə nəinki Azərbaycanın, dünyanın ən gözəl bölgələrindən birinə çevirməliyik və əminəm ki, buna nail olacağıq".

Bəşər mədəniyyətinə qarşı vəhşilik törədən ermənilər bu ərazilərimizi talan etmiş, abidələrimizi darmadağın edərək viran qoymuşdular. Bütün məscidlərimiz ermənilər tərəfindən dağıdılmışdır. Xoçalı, Ağdam, Ağdərə, Füzuli, Cəbrayıl rayonlarındakı kuruqanlarla yanaşı, Şuşa, Laçın, Kəlbəcər, Qubadlı, Zəngilan, Füzuli rayonlarının ərazilərindəki qəbiristanlar, türbələr, məzarüstü abidələr, məscidlər, məbədilər, Qafqaz Albaniyasına məxsus abidələr və digər milli abidələrimiz məhv edilib. Şuşa şəhərində inşa edilmiş Gövhər ağa məscidi erməni terrorunun qurbanına çevrilib. İlk insan məskənlərindən olmuş məşhur Azıx və Tağlar mağaraları, Qaraköpək, Üzərlikəpə kuruqanları hərbi məqsədlər üçün istifadə edilib. Şuşada Tarix Muzeyi, Daş Sənətkarlığı Muzeyi və s. Şuşanı işğal etmiş erməni vandalları tərəfindən dağıdılıb. Heç şübhəsiz ki, bu məkanların hər biri turistlərin marağına sə-

bəb ola biləcək tarixi yerlərdir.

"QILINC KƏSMƏYƏNİ ÇÖRƏK KƏSƏR"

Bu yerdə Ağdam Çörək muzeyini xüsusi olaraq qeyd etməliyik.

Azərbaycanın Ağdam şəhərində yaradılan Çörək muzeyi 25 noyabr 1983-cü ildə ilk ziyarətçilərini qəbul etmişdi. Muzeydə 2800-ə yaxın eksponat vardı. Qarabağ müharibəsində Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin hücumları nəticəsində muzeyə iki dəfə mərmi düşmüşdü. İlk atılan mərmi üçüncü sərgi zalına düşsə də, partlamamışdı. Digər mərmi isə 1992-ci ilin avqust ayının 12-də Əsgəran rayonunun Xanabad və Naxçıvanik kəndi istiqamətindən atılan zaman muzeyə düşərək, muzeyi tamamilə məhv etmişdir. Nəticədə muzeydə olan 1500-dək eksponat yanaraq məhv olmuşdur. Burada gündə 8-10 ton buğda üyütmək gücü olan mexaniki dəyirman yerləşirdi və 1930-cu illərdə istifadə edilən "Triyer" taxıl təmizləyici qurğusu sərgilənirdi. Muzeydə əmək alətləri - xış, vəl, çin, oraq, II əsrə aid əl dəyirmanı (kirkirə), "çarçar" adlı taxıldöyən yer almışdı. Mənbələrdə qeyd olunur ki, muzeyin 2800-ə yaxın eksponatı arasında Ağdam ərazisindəki "Çalağan tepədə" arxeoloji qazıntılar zamanı aşkar edilmiş və yaşı 3000 ildən artıq olan daşlaşmış buğda da olub. Undan hazırlanan məhsullar, o cümlədən, Gəncə, Naxçıvan, Qarabağ, Gürcüstan, Ermənistan, Dağıstan, Səmərqənddə bişirilən çörək növləri muzeyə gələn ziyarətçilərdə böyük maraq yaradırdı. Maraqlıdır, muzeyin divarlarında əks olunmuş atalar sözləri olub. "Çörək baha olanda ölüm ucuz olar", "Qılinc kəsməyeni çörək kəsər" atalar sözləri də çöreyin müqəddəsliyini, gücünü, qüdrətini bir daha ziyarətçilərə xatırladı. Müqəddəs olan kəlamlar bu muzeyin dəyərini daha da artırırdı. Onu da vurğulamaq yerinə düşər ki, 1980-ci illərdə Ağdamda keçirilən "Nəvəvan" qızlar bayramı, "Xarı Bülbül" beynəlxalq festivalı məhz muzeyə baxışla başlanmışdır. Hər daşı bir ta-

rix olan Ağdam şəhəri öz keçmiş imicini yenidən özünə qaytaracaq və Azərbaycanın turizm bölgəsi kimi Ağdamın da bu sırada öz yeri və payı olacaqdır.

DÜŞÜNÜLMÜŞ SİYASƏT, MÖHKƏM SİYASİ İRADƏ

Ermənistan Azərbaycana qarşı hərbi təcavüz və işğal siyasətinin tərkib hissəsi kimi, ərazilərimizdə maddi-mədəniyyət və dini abidələrin dağıdılması, talan edilməsi, mənimsənilməsi, mənşəyi və təyinatının dəyişdirilməsi kimi vandalizm siyasəti yürüdü. Dövlət başçımızın 2021-ci il 2 fevral ta-

rixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər"də həmin ərazilərin yenidən qurulması, abidələrimizin bərpa və təmiri öz əksini tapıb. Bu məsələnin növbəti onillikdə ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına dair beş milli prioritetdən biri kimi müəyyən edilməsi Azərbaycan dövlətinin bu işə nə dərəcədə böyük önəm verdiyinin bariz nümunəsidir. Öz təbii sərvətləri ilə seçilən torpaqlarımız səfalı və müalicəvi əhəmiyyətə malik olmaları baxımından da diqqət çəkir. Kəlbəcər rayonu ərazisində yerləşən İstisu mineral suları əlverişli qaz və kimyəvi tərkibinə, yüksək temperaturuna, böyük təbii ehtiyatlarına görə xüsusilə fərqlənir. Onun suları ilə insanın həm xarici həm də daxili xəstəliklərini müalicə etmək mümkündür. İstisu bulağı üstündə 80-ci illərdə iri kurort və mineral sudoldurma zavodu tikilmişdi. Zəngilan isə meşə ehtiyatı ilə zəngindir. Bütün Avropada ən böyük çinar meşəsi bu rayonda olub. Ermənilər həmin çinarları doğrayaraq, xarici ölkələrə satıblar. Hər bir torpağımızda zəngin turizm məkanları mövcuddur. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, "Qarabağ bölgəsinin çox zəngin turizm potensialı vardır. Nəzərə alsaq ki, Qarabağ bölgəsinin çox zəngin, füsunkar, təkrarolunmaz təbiəti və tarixi abidələri var, əminəm, Azərbaycanın əsas turizm zonasının birinə çevriləcək".

Bu gün işğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan bərpa-quruculuq işləri planlı şəkildə həyata keçirilir. Cənab Prezidentin bildirdiyi kimi, "Biz artıq işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpasına başlamışıq. Yenidənqurma proqramı artıq həyata keçirilir. Çox iş görülməlidir, çünki işğaldan azad edilmiş ərazilərdə hər şey - şəhərlər, kəndlər, mədəni abidələr, bütün infrastruktur dağıdılib. Həqiqətən də işlərin miqyası böyük olacaq. Tamamilə dağıdılmış ərazi 10 min kvadratkilometrə çoxdur". Bu məkanların infrastrukturunu yenidən quruluq, müasirləşir, yeni yollar çəkilir ki, bütün bunlar Qarabağın tezliklə turistləri seçdiyi ən gözəl məkanlardan olacağına əminlik yaradır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin uğurla həyata keçirdiyi siyasət ölkəmizi regionun davamlı inkişaf edən, məqsədlərinə doğru inamla irəliləyən dövlətinə çevirib. Ölkəmizdə bütün sahələrdə əldə olunan nailiyyətlərin kökündə düşünülmüş siyasət, möhkəm siyasi iradə və xalq-dövlət birliyinin real əsasları dayanır.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Tətildən sonra məktəbə necə adaptasiya olmalıyıq?



Tətil boyunca oyuna və əyləncəyə alışan şagirdlər məktəb başladığında adaptasiya olmaqda çətinlik çəkir. Buna görə də məktəblər başlamamışdan öncə uşaqları bu mühitə təkrardan hazırlamaq lazımdır.



Uşağın tətildən sonra məktəbə uyğunlaşması üçün ona zaman verməlisiniz. Ona məktəbin açılacağına az zaman qaldığı ilə bağlı xəbərdarlıq edin. Uşağınıza keçən il məktəbdə öyrəndiklərini əyləncəli şəkildə xatırlatmağa çalışın. Beləliklə, dərslər yenidən başlayanda uyğunlaşmaq daha asan olacaq.

Övladınızı məktəbin açılışına hazırlamağın yollarından biri də il boyu istifadə edəcəyi dəftərxana ləvazimatlarını qabaqcadan almaq və istifadə etmək üçün onu həvəsləndirməkdir. Bəyəndiyiniz qələm qutuları və dəftərlər uşağınızın dərslər üçün darıxmasına səbəb ola bilər.

Məktəbinizin sosial mühitinə qayıtmaq onlara tətildən öncə dostları ilə nə qədər əyləndiklərini xatırladacaq. Bu fəaliyyətlər onlara məktəb günlərinə hazırlaşmağa kömək edəcək. Uşağınızın gecə tez yatması və məktəb yaxınlaşdı-

ğı üçün səhər tezdən oyanması vacibdir. Belə ki, dərslər başlayanda səhər oyanmaq problemi olmayacaq.

Məktəb həyatına alışmağın başqa bir yolu nizam-intizamlı olmaqdır. Uşağınızı yenidən məktəb nizam-intizamına alışdırmaq üçün məktəb başlamazdan bir neçə həftə əvvəl onu idman kursuna yazdırma bilərsiniz. İdmandakı nizam-intizam onun yenidən məktəbə alışmasını asanlaşdıracaq.

Bildiyimiz kimi, bu gün xarici dil təhsili kurikulumun mühüm hissəsini təşkil edir. Uşaqlar öyrəndiklərini təkrar etməsələr, xüsusilə yay tətildə xarici sözləri unuda bilərlər. Uşağınızın öyrəndiyi dili unutmaması və məktəbdə çətinlik çəkməməsi üçün yay, yaxud payız-qış tətildə ona çoxlu sayda xarici dildə kitab oxutdura bilərsiniz.

Məktəbə və yeni sinfinə başlayanda nə öyrəne biləcəyi ilə bağlı

onu həyəcanlandırın. Məsələn, əgər o, ilk dəfə elm dərsi alırsa, bu dərslərin nə qədər vacib olduğunu və heyvanlar, kosmos və yer haqqında çox şey öyrənəcəyini izah edin. Bu üsulla uşağınızın dərslərə maraqla göstərdiyinə əmin olacaqsınız.

Əgər övladınız məktəbə başlaması ilə bağlı həyəcanlı deyilsə və tətildən bitdiyinə görə kədərlənsə, siz bayramlardan və uğurlu bir dərslə keçirəcəyi təqdirdə alacağı mükafatlardan danışaraq onu həyəcanlandırma bilərsiniz. Sevdiklərinin məktəb illərində nə qədər uğurlu olduqlarını və məktəbdən nə qədər öyrəndiklərini danışaraq da onun motivasiyasını artırma bilərsiniz.

Şagirdlərə uzun tətillər əvəzinə daha qısa tətillər verilməsi lazım olduğunu bildiren türk psixoloq Engin Dəniz, "Məsələn, təhsil müddəti üç dövrə qədər uzadıla bilər. Beləliklə, uşaqlar məktəb mühitindən o qədər də uzaqlaşmayacaqlar ki, motivasiyalarını itirsinlər" deyib.

Tətildən sonra məktəbə başlayan uşaqların məktəbə uyğunlaşmasında qarşılaşdıqları çətinliklərdən danışan psixoloq, şagirdlərin uzun müddət məktəbdən və dostlarından uzaq olmaları səbəbiylə ictimai və emosional harmoniya və dostluq münasibətlərində problemlər yaşaya biləcəyini ifadə edib. Televiziya və kompüter qarşısında vaxt keçirən uşaqlar məktəbə başlayanda adaptasiyada çətinlik çəkə bilərlər.

Bunun qarşısını almaq üçün valideynlər tətildə övladlarını tək qoymamalı və işlərini planla görməlidirlər. Engin Dəniz uşaqların məktəbə uyğunlaşması üçün ilk həftələrin çox vacib olduğunu, uyğun olmayan bir başlanğıcın mənfi təhsil dövrünün keçməsinə səbəb olacağını vurğulayıb. Psixoloq, "Dərslərini, sinifini və dostlarını sevməyən, səhər duranda məktəbə getmək istəməyən bir şagirdin müvəffəqiyyətli olmasını gözləyə bilmərik" deyib.



Bayramdan sonra uşaqların məktəbə uyğunlaşması üçün ailələrin üzərinə mühüm vəzifələr düşdüyünü vurğulayan Engin Dəniz, "Ailələr, məktəblərin açılmasına bir neçə həftə qalmış uşağın həyat tərziini məktəbə uyğun olaraq düzənləyə bilərlər. Bu dövrdə yuxu rejimi, qidalanma vaxtları və asudə vaxtları məktəbə uyğun təşkil edilərsə, uşaqların adaptasiya prosesi asanlaşar. Uşağın məktəb ehtiyaclarını

qarşılamaq üçün ailəsi ilə birlikdə alış-verişə gedərək tək olmadığını hiss edə bildiyini ifadə edən Dəniz, "Valideynlər şagirdlərin əvvəlki illəki əskiklərini tamamlaya bilərlər. Yeni dövrdə öyrənəcəkləri fənlər haqqında məlumat verə bilərlər. Beləliklə, onlar öyrənmək üçün motivasiyalarını artırırlar. Onlar uşaqlarına yeni dövr üçün hədəflər qoymağa kömək edə bilərlər" deyərək vurğulayıb".

Ayşən Vəli



ARAŞDIRMA

Rusiyanın Ukraynada keçirdiyi xüsusi hərbi əməliyyat artıq 9 aydır ki, davam edir. İki günə bitəcəyi proqnozlaşdırılan müharibənin illərlə uzanacağı da ehtimal olunur. Bəs bir-biri ilə din və etnik cəhətdən eyni olan iki xalqın arasına nifaqı kim saldı ki, 2014-cü ildən başlanan fikir ayrılığı əvvəlcə siyasi qalmaqla, sonra münaqişəyə, daha sonra isə geniş müharibəyə səbəb oldu? Əlbəttə, burada ilk ağıla gələn kənar qüvvədir. Bizə məlum olanlardan bir versiyaya budur ki, Ukrayna Qərbin təhriki və şirnikləndirilməsi ilə Avropa İttifaqına və NATO-ya üzv olmaq istədi və buna hazırlaşdı.

Əvvəlcə "Maydan hadisələri" ilə Moskvanın adamı olan Yanukoviçini taxtından saldılar, sonra rus dilini dövlət dili statusundan məhrum etdilər. Hadisələrin davamı olaraq Rusiya rusların daha çox yaşadığı Donetsk və Luqansk vilayətlərində çiçəklənən separatçılığı dəstəklədi, ardınca Kırımın Rusiyaya birləşdirilməsi üçün yarımadada referendum keçirdi və 90 faizlik "hə" ilə bu bölgəni ilhaq etdi. Rəsmi Kiyev də sakit oturmadı, Qərbi arxasına alaraq Rusiyaya qarşı həm siyasi-psixoloji hücumlar etdi, həm də hərbi əməliyyatlara, Donetsk və Luqanskda isə lokal müharibə başladı, tərəflər arasında itkilər artıqca düşməncilik bir az da dərinləşdi.

Sonra Qərb niyyətini açıq şəkildə ortaya qoydu, əvvəlcə, Rusiyanı böyük müharibəyə cəlb etməyin yollarını axtardı və tapdı. Putinin hərbi komandanlığı Ukraynanın artan ritorikasına son qoymağın hücum taktikasını olduğuna prezidenti də inandırdı. Ukrayna da ərazi bütövlüyü məsələsində güzəştin olmayacağını rəsmi şəkildə bəyan edib hətta müharibəyə hazır olduğunu da deməkdən çəkinmədi. Təbii ki, Ukraynanın rəsmi dairələri yalnız sözdə müharibədən danışıqlar da toqquşmaların belə geniş şəkildə olacağını heç vaxt gözəlmirdilər. Nəhayət, ən qorxulu yuxuları çin oldu, 81 ildən sonra Ukrayna torpağı barıt iyi ilə nəfəs almağa başladı. 1941-ci ildə təhlükə qərbdən gəlmişdisə, 2022-ci ildə gözləmədikləri yerdən, şərqdən gəldi

Bu müharibədə kim yoxdur?

Bu gün Ukraynada gedən müharibəni sonu görünməyən dünya savaşına adlandırmaya olar. Bu müharibədə kim yoxdur? Dünyanın iki qütbə bölündüyünü təşəvvür etsək, bunu global savaş da adlandırmaq bilirik - Şərqlə Qərbin qarşıdurması da deyə bilirik. Dünya gücləri iki sənəyə toplanıb, birində Qərb - ABŞ və onun NATO müttəfiqləri, digərində isə Rusiya və Çin. Burada hər hansı ölkənin adını çəkmək bir az çətindir. Çin, Hindistan, Braziliya, Cənubi Afrika kimi ölkələr Rusiyanın səngərində olmasalar da, hələlik iqtisadi birlik adlandırılan BRİKS təşkilatı olaraq Moskva ilə tərəfdaş olduqları görüntüsü yaratmağa çalışırlar. Ukrayna müharibəsində konkret iştirakçılar bəllidir - Rusiya və Ukrayna, yaxud Moskva və Kiyev. Digər oyunçuların müharibədə nə qədər yaxından iştirak etdikləri bir az gizli saxlanılır, amma sirr də deyil. Ukrayna müharibəsində NATO-nun (Türkiyədən başqa) bütün üzv dövlətlərinin iştirakını təsdiqləyə bilirik. Təkcə ABŞ-ın Ukraynaya göstərdiyi hərbi yardımın həcmi 60 milyard dollardan yuxarıdır. İngiltərə, Almaniya, Kanada, İspaniya, Belçika, Danimarka, Norveç, Polşa, Rumıniya kimi ölkələr də Ukrayna müharibəsində Kiyevin yanında olduqlarını göstərdikləri hərbi və maliyyə yardımları ilə bildirdilər. Bu yardımlar və gizli iştirak onu deməyə əsas verir ki, bu müharibədə qələbə istəyi təkce Rusiya və Ukrayna ilə məhdudlaşmış, birbaşa və yaxud dolayısı ilə bu savaşda iştirak edən ölkələrin hər biri bu müharibədən qazanlı çıxmaq istəyir. Onu da unutmayaq ki,

Rusiyanın məğlubiyyətində maraqlı olan Qərb bu ölkənin yerüstü və yeraltı sərvətlərinə də diş qıcayıb.

ABŞ həmişə Rusiyanın sərhədlərinə çatmaq və bununla da Avropada dominantlığını möhkəmləndirmək istəyib. Bu planları həyata keçirmək üçün onlara Ukrayna lazım idi. Lakin Moskva Ukrayna ərazisinin bir hissəsini qanadı altına almasına baxmayaraq, Vaşinqtonun planı dəyişməz olaraq qalır. ABŞ Avropanın ikinci ən böyük dövlətinin bütün ərazisinə tam nəzarəti ələ keçirməyə güclərinin olmadığını başa düşüb və məqsədinə çatmayacağı təqdirdə Ukraynayı güdaza verəcəyini də gizlətmir. Son zamanlar

bütün digər cəhdlər yalnız əlavə xaosa, böyük dağıntılara səbəb oldu və daha çox bədbəxtlik gətirdi. Eyni şeyi Balkanlarda da görürük.

Vaşinqtonun məqsədi dövlətləri parçalamaq, onları kiçik bir-birindən fərqlənən birləşmələrə çevirməkdir, sonra onları Şimali Atlantika Alyansı kimi asanlıqla ABŞ-ın dominantlığı etdiyi bir növ hərbi struktura "sürüdülmək" və onları Amerika hərbi bazalarına çevirməkdir. Yeri gəlmişkən, kiçik dövlətləri manipulyasiya etmək böyük dövlətlərə, məsələn, alyansın mərkəzi üzvləri olan Fransa və Almaniyaya təsir etməkdən daha asan və effektivdir. Ukrayna Rusiyaya keçmək üçün sadəcə bir pilləkəndir. Keçmişdə polyaklardan tutmuş fransızlara, almanlara və ingilislərə qədər Rusiya kimi ərazicə ən



Ukrayna - sadəcə sınaq meydanı

ABŞ Rusiya sərhədlərinə çatmaq üçün Ukraynayı qurban verməyə hazırdır, bəs Rusiya?

Qərb koalisiyasına aid bəzi ölkələrin Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenskiyə Rusiyanın şərtlərini qəbul etməyi və artıq doqquz aydır ki, cərəyan edən müharibəni bitirməli olduğunu məsləhət görmələri də bu qəbildəndir. Qərb hər iki ölkəni taqətdən salmaq planını artıq həyata keçirmək üzrədir. Çox güman ki, ikinci fazada Qərb - NATO Rusiya ilə birbaşa qarşıdurmaya getsin. Çünki, Rusiyanın gücünü imtahan edən Vaşinqton-Brüssel duetinin bundan sonra hansı addım atacağı indidən bəllidir. Böyük müharibə hələ qabaqdadır

Parçala və hökm sür

Vaşinqton həmişə Rusiyanın sərhədlərinə çatmaq və bununla da Avropadakı hökmranlığını möhkəmləndirmək istəyib. Buna baxmayaraq Rusiya Ukrayna ərazisinin bir hissəsini öz qanadı altına ala bilib, "Donetsk və Luqansk respublikaları", Zaporıje və Xerson vilayətləri Moskvanın idarəçiliyindədir. Bu isə avropalılara qorxudur. Çoxları hesab edir ki, Ukrayna münaqişəsi eyni zamanda XXI əsrdə böyük ölçüdə müstəqilləşmiş, dünyanın digər regionlarına, xüsusən də Uzaq Şərqə daha yaxından baxmağa başlayan Avropaya qarşı müharibədir. İndi Ukraynada sülh müqaviləsi imzalanarsa, bu ölkə yenə də Avropanın bir hissəsi olmağa qalır. Ukrayna Şimali Atlantika Alyansı çərçivəsində bugünkü Polşa və ya keçmişdəki Almaniya kimi ABŞ hərbi bazasına çevriləcək. Bu o deməkdir ki, ABŞ-ın Rusiyaya qarşı müharibəsi nəhayət başa çatmayacaq. Bunu anlamaq avropalılardan hərəkətə keçməyi tələb edir.

Belçikalı deputat Alain Destexin fikrincə, Avropa artıq müharibəni qızıqdıran amerikalıların ögey qızı olmaq istəmir və Moskva və Kiyevlə bağlı siyasətinə yenidən baxmalıdır. Yeri gəlmişkən, ABŞ-ın Əfqanıstan, Liviya, İraqdakı rejimlərini zorla dəyişdirmək üçün

böyük dövləti məhv etmək arzusunda idilər. Məhz buna görə də bu gün Vaşinqton üçün Moskvadakı rejimi devirmək və onu daha "yumşaq" və Qərbin maraqlarına uyğunlaşmağa hazır olan rejimlə əvəz etmək çox vacibdir. Son yüz ildə ABŞ hakimiyyətdə kimin olmasından asılı olmayaraq Rusiyaya öz hökmranlığını sırımağa bir neçə dəfə cəhd edib. 1918-ci ildə Amerika qoşunlarının Avrasiya nəhənginin ərazisinə soxularaq bolşevik hökumətini devirmək cəhdlərini xatırlayaq.

Bundan sonra Vaşinqton öz qırğınları və müharibə cinayətləri ilə məşhur olan Ağqvardiya əksinqilabçıları ilə əməkdaşlıq etdi. O zaman ABŞ prezidenti Vudro Vilson dünyaya və avropalılara öz müqəddəratını təyin etmə və xarici təcavüzdən qorunmaq hüququ haqqında nağıllar danışarkən, eyni zamanda Rusiyadakı vətəndaş müharibəsinə Amerika əsgərlərini göndərirdi. Amerikalılar bu prinsiplərə indi də sadıqdırlar. Müasir Rusiyanı parçalamaq mümkün olsa, o zaman aqressiv və revanşist qüvvələr ön plana çıxacaq. Dünyanın ən böyük ölkəsi 1991-ci ildə Sovet İttifaqı kimi sadəcə olaraq parçalanacaq. Qafqazı od və kaos bürüyəcək və milyonlarla yeni qaçqın yenidən Avropaya köçəcək, terrorizmin çiçəklənməsi üçün əlverişli şərait yaranacaq. Ukraynanın taleyinə Rusiyanın taleyindən ayrı baxmaq praktiki olaraq mümkün deyil. Ona görə yox ki, ukraynalılar arasında rus etik qrupunun nümayəndələri çoxdur. İlk növbədə ona görə ki, iki ölkə uzun müddət eyni məkanı paylaşmış və eyni tarixi təlatümləri yaşamış. Sovet İttifaqı dağılanda, dövlət sərhədləri çəkiləndə bu iki ölkə bir-biri ilə dost və qardaş kimi yaşamağa üstünlük vermişdilər.

Ukraynada müharibə: müttəhimlər kürsüsündə kim oturacaq?

Haaqa Beynəlxalq Məhkəməsinə görə, 2014-cü il iyulun 17-də Donbass səmasında vurulan Boeing sərnişin təyyarəsində Amsterdamdan Kuala-Lumpura gedən 298 nəfərin ölümünə görə cavab verməli olanlara qarşı ədalətin təqsirli hökmünün çıxarılmasına səkkiz ildən çox vaxt lazım oldu. Yalnız üç nəfərin günahkar olduğu müəyyən edilib: cinayəti törətdiyi vaxt "özünü elan etmiş DXR-in müdafiə naziri" olmuş İqor Qirkin (Strelkov) və onun tabeliyində olanlar - Rusiya hərbi kəşfiyyatının istifadə olan yüksək rütbəli zabiti Sergey Dubinski və "DXR ordusu"nun hərbi kəşfiyyat bölməsinə rəhbərlik edən Leonid Xarçenko. Onlar "Boinq"ın vurulduğu Rusiyanın "Buk" zenit-raket kompleksinin Ukrayna ərazisinə çatdırılmasını təşkil edənlər, təyyarənin məhv edilməsi və hava hücumundan müdafiə sisteminin Rusiyaya qaytarılması planını həyata keçirənlər. Eyni zamanda, onların heç biri raketin buraxılışında birbaşa iştirak etməyib. Bu arada insanların ölümündə hər üçünün günahı qeyd-şərtsiz sübuta yetirilib, onlar ömürlük həbs cəzasına məhkum edilir və yaxınlarını itirən ailələrə 16 milyon avro təminat ödəmələri tələb olunur. Digər təqsirləndirilən şəxsin iştirakı sübuta yetirilməyib.

Vurulan "Boinq"lə bağlı xəbəri Vladimir Putin Atlantik okeanı üzərində olarkən alıb. O, BRİKS çərçivəsində son dərəcə uğurlu görüşdən sonra Braziliyadan qaçırdı. Hər şey onun Qərb meydan oxumasında başlamışdı. Kremlin Krimda Ukraynaya öyrətdiyi və Donbasda öyrətmək niyyətində olduğu dərs Qərb üçün bir dərs oldu. Rusiya ilə hesablaşmağın lazım olduğunu onlara başa salırdı. Baş verən təyyarə qəzası siradan bir hadisə deyildi. Rusiya prezidenti mümkün reaksiyadan ciddi narahat idi, çünki ölənlər arasında Hollandiya, Böyük Britaniya, Avstraliya, Belçika, Almaniya, Kanada, Yeni Zelandiya vətəndaşları çoxluq təşkil edirdi və bu da münasibətlərini korlayırdı. Rusiya Federasiyası isə qəti şəkildə ıstıraq edir ki, Boeing ya Ukrayna raketini, ya da Ukrayna qırıcısı tərəfindən vurulub. Ukraynada başlayan müharibəyə görə məsuliyyət daşıyanların şəxsən iştirak edəcəyi məhkəmənin şahidi olub-olmayacağı heç kim deyə bilməz.

ABŞ-ın NATO-dakı keçmiş səfiri və Ukrayna üzrə keçmiş xüsusi nümayəndəsi Kurt Volker müsahibəsində Ukraynanın hərbi qələbə qazanmaq ehtimalı, regiona davamlı sülhün perspektivləri, NATO-nun mümkün müdaxiləsi və Ukraynanın gələcəkdə NATO-ya daxil olmaq ehtimalından danışdı. Bildirib ki, bu o demək deyil ki, ukraynalılar qalib gəlməyəcək və bu onların qalib gəlmə ehtimalının aşağı olması demək deyil. Bu o deməkdir ki, növbəti bir neçə həftə və ya aylarda müharibə hələ də davam edəcək. NATO özünü Rusiya ilə müharibə vəziyyətinə salmaq istəmir. Rusiyanın da NATO ilə müharibə aparmaq istəmədiyini bəllidir.

Eskalasiyanın qarşısını almaq üçün Moskvanın gizli şəkildə tədbirlər gördüyü haqda məlumatlar da dolaşır. Rusiyanın Ukraynanı zəbt etmək və Ukraynanı ələ keçirmək kimi strateji məqsədlərinə nail olma ehtimalı, bunun baş vermə ehtimalı sifirə yaxındır. Amma onlar hazırda Ukraynanın 20 faizindədir. Yəni, ehtimal baxımından, Ukraynanın hərbi qələbəsinin, yeni rusları bütöv Ukraynadən, o cümlədən onların iddia etdiyi Krimdən qovma ehtimalı, bunun yaxın gələcəkdə baş vermə ehtimalı, hərbi baxımdan çox da yüksək deyil. Rusiya indi yaxşı vəziyyətdə deyil. Rusiya ordusu çox itki verir. Bəli, bu gün Ukrayna və Rusiya müharibə aparın tərəflər kimi pat vəziyyətdədir. İki dövləti qarşıdurma, müharibəyə sürükləyən Qərb sanki çıxılmaz vəziyyətdədir, müharibəni nə qələbə ilə başa çatdırmağa, nə də ağı bayraq qaldırmağa həvəsli görünmür. Üçüncü məqsəd budur ki, hər iki ölkə, Avropanın gələcək hegemonları, söz sahibləri didişmədən halsız duruma, zəifləmiş bir vəziyyətə düşsünlər. Hadisələrin gedişi də bunu deyir. Rusiyanın da, Ukraynanın da büdcəsi tükenir, hərbi cəhətdən zəifləməkdədir, o cümlədən xarici ölkələrdən maliyyə asılılığı vəziyyətindədir. Qərbin istəyi də bu deyildir?

V.VƏLİYEV

SEPAH-da nə baş verir?



İranda kütləvi xalq etirazları başlayandan bəri qiyamları silah gücü və amansızlıqla yatırmağa çalışan, yüzrlə insanların həyatlarına son qoyan, etirazçıları həbs edərək zindanlara atan, işgəncələr verən əsas güc strukturu SEPAH (digər adı İslam inqilabı keşikçiləri korpusu) barədə ilginç məlumatlar gəlməkdədir. Artıq Cənubi Azərbaycana bağlı olan informasiya resursları da iddia etməyə başlayıblar ki, SEPAH-da parçalanmalar yaşanır və bunun da bir sıra səbəbləri var. SİA xəbər verir ki, bununla bağlı "Təbriz Turan TV" də diqqətçəkən xəbər yayıb.

Ərdəbil vilayəti üzrə SEPAH zabitləri mərkəzinin rəisi vəzifəsində çalışmış Rzaqulu Məhdəvi kimdir?

Məlumata görə, aşağıda əks olunan iki mesaj SEPAH polkovniki, 90-cı illərin birinci yarısında briqada komandiri, 2000-ci illərdə, islahatçılar hakimiyyətdə olan illərdə Ərdəbil vilayətinə nəzarət edən SEPAH-ın komandiri və İranın ali dini lideri Əli Xamneyinin Ərdəbil vilayətindəki nümayəndəsinin (əyalət mollasının) müavini, eləcə də on ildən bəri ehtiyatda olan Ərdəbil vilayəti üzrə SEPAH zabitləri mərkəzinin rəisi vəzifəsində çalışmış Rzaqulu Məhdəvi tərəfindən yazılıb. Belə ki, hökumətə qarşı aksiyalar başlayandan bir qədər sonra - 15 oktyabr 2022-ci il tarixində ehtiyatda olan bütün zabitləri həmin aksiyacıları yatırmaq üçün rəhbərlik etdiyi mərkəzə çağırılmış və polkovnik Mustafa Hüseyini də SEPAH-ın "Sarəllah" adlı bazasında yerləşən "Hüseyniyyəsində" öz müavini təyin edərək repressiya işlərinə rəhbərlik etməyi ona tapşırırdı. Rəisin çağırışına rəğmən, həmin

Cənubi Azərbaycan informasiya resursları bu güc strukturunun daxilində parçalanma yaşandığını iddia edirlər

vaxt bu çağırışa müsbət reaksiya göstərən olduqca az olmuşdu.

Futbol üzrə dünya çempionatında İranın İngiltərəyə böyük hesabla (6:2) uduzması SEPAH

22.11.2022-ci ildə göndərilən mesaj

986600094003

22/11/22, شنبه

باسلام، این پیام باهزینه شخصی ارسال می شود. پیشکسوتان عزیز اینجانب مدتی رادکانون بعنوان خدمتگذار درخدمتتان بودم ازتاریخ 1401/09/01 بعلت مشکلات ازحضورتان مرخص می شوم . امیدوارم بنده حقیر را حلال کنید. مهدوی

پیام را وارد کنید

Salamla!
Bu mesajı öz şəxsi hesabıma yazıram. Hörmətli təcrübəli məsləhətlərim!
Müəyyən müddət Mərkəzdə (Sepahın Ərdəbil vilayəti üzrə ehtiyatda olan zabitləri mərkəzində) sizin qulluğunuza idim. Müəyyən problemlərə görə 01.09.1401 (23.12.2022) tarixindən etibarən sizdən ayrılmaq məcburiyyətindəyəm. Ümid edirəm məni halal edərsiniz.
Məhdəvi

Üzvlərinin bu strukturu tərk etməsi ilə nəticələnib?

Etirazların səngimədiyi və daha geniş miqyas aldığından, xüsusilə ölkənin milli futbol komandasının İngiltərə qarşısında 6:2 hesabı ilə sarsıdıcı məğlubiyyətindən sonra xalqın etirazçı qisminin sevindiyini görəndən bir qrup SEPAH üzvü artıq geri addım atmağa və guya repressiyada iştirak etməmək barədə qərar verəndi bildirmək istəyir.

Adıçəkilən informasiya resursu

15.10.2022-ci ildə göndərilən mesaj

986600094003

15/10/22, شنبه

باسلام پیشکسوتان محترم جهادوشهادت جهت مقابله با اغتشاشگران هرچه سریعتر درسیاه حضرت عباس (ع)استان اردبیل حضوربه هم رسانید. کانون اردبیل

پیام را وارد کنید

Hörmətli cihad və şəhadət meydanının təcrübəli məsləhətlərimə Hamiya salamlar!
İğtişas yaradanlara qarşı çıxmaq üçün ən qısa zamanda Ərdəbil vilayətinin Həzrət Abbas Sepah bazasına gəlməyinizi lazımdır.
Ərdəbil Mərkəzi (Sepahın Ərdəbil vilayəti üzrə ehtiyatda olan zabitləri mərkəzi)

daha bir maraqlı məqama toxunub. SİTAT: "SEPAH-ın tanınmış fiquru bundan əvvəl ehtiyatda çıxmağa belə qarşı olaraq "bir Sepah üzvü öləne qədər xidmətə hazır olmalıdır" ifadəsi ilə çıxış etdiyi hamıya məlumdur. Qarıda qovulanda bacadan giren bu SEPAH zabitinin düşüncəsində nə baş verdi ki, artıq öz istəyi ilə yaxasını sevdidi qurumdan qurtarmaq istəyir? Bu İran İslam Respublikasının içəridən dağıldığının göstərir və bu günə qədər belə fanatik zabitləri meydana saxlayan ideologiyanın artıq puça çıxdığının əyani göstəricisidir".

Rövşən RƏSULOVA



Mətanət Məmmədova

On doqquz...

Deyəcəksiniz ki, on doqquz, nə? Vallah, nə qədər düşündüm ki, bu 19-a nə ad verim, tapa bilmədim. İnanın, nəfər, şəxs də deyə bilmədim, adam da deyə bilmədim, insan da deyə bilmədim, dedim elə, on doqquz yazım, əməllərindən danışım, adlarını siz qoyun, əziz oxucular.

Bu günlər xəbərlərdə oxudum ki, bu 19 Lənkəran Şəhər Rayon Polis Şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən keçirilmiş əməliyyat tədbirləri nəticəsində son 10 gün ərzində rayon ərazisində narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsində şübhəli bilinənlər kimi saxlanılıblar. Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidmətinin Lənkəran regional qrupundan verilən məlumata görə, şəxsi axtarış zamanı onlardan hazır bükümlərdə qablaşdırılmış külli miqdarda narkotik maddə aşkar edilərək götürülüb.

Faktlarla bağlı zəruri istintaq və əməliyyat-axtarış tədbirləri, saxlanılanların cinayət əlaqələrinin müəyyən edilməsi, həmçinin rayon ərazisində narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi ilə məşğul olan digər şəxslərin tutulması istiqamətində polis əməkdaşları tərəfindən mübarizə tədbirləri davam etdirilir.

Vallah, adam söz də tapıb danışa bilmir. Xəbərə fotoları da yerləşdirilən bu 19-un rəsmləri özləri haqqında müfəssəl məlumat verir. Lakin bununla yanaşı, adam düşünür ki, 19 sayı heç də az deyil. Bu 19 bir yere toplaşib cəmiyyət, yaşadıqları şəhər, kənd üçün xeyirli bir iş görə bilirdi. Məsələn, bu 19 haradasa torpaq icarəyə götürüb, tərəvəz əkinə ilə məşğul olaraq bazara yaxşı məhsul çıxara bilirdi. Bu 19 bir yere toplaşaraq kiçik ticarət işi qura bilirdi...

Bu 19 bir yere toplaşaraq briqada təşkil edə, tikinti işləri ilə məşğul ola bilirdi. Heç olmaya bilməz ki, bu 19-un hər biri bir iş bacarmaya.

Lakin baxın, görün bunlar nə edirlər? Narkotik alveri ilə məşğuldurlar. İnsanları zəhərləməklə, gələcəyimizi məhv etməklə, ailələrimizi dağıtmaqla, sağlamlığıma ziyan vurmaqla, cəmiyyətimizin nifrətəliyi üzvlərinə çevrilməklə məşğuldurlar.

Bizim balalarımız getsin Vətən uğrunda cəbhədə şəhid olsun, sağlamlığını itirib evinə qazi olaraq qayıtsın, bir ömür ayaqsız, qolsuz yaşamağa məcbur olsun, bu 19 da bir yere yığılıb pis əməllərlə məşğul olsun? Olmazdı ki, bu 19 bir yere toplaşa, bir təşəbbüs ilə aidiyyəti üzrə müraciət edə, deyə ki, biz Qarabağdakı quruculuq işlərinə qatılmaq istəyirik? Torpaqları düşməndən alanlar alıb, uğrunda şəhid olanlar olub, biz də gedirik Qarabağın bir hissəsini abadlaşdırmağa.

Yazıqlar olsun, dəfələrlə yazıqlar olsun. Külli miqdarda narkotik maddə tutulmuş bu 19-a yazıqlar olsun. Görəsən, bunların evlərindəki övladlarına yazıqları gəlmir? Nə üçün onların adlarını ləkələyirlər? Nə üçün onlar məktəbdə, universitetdə, işdə, kollektiv arasında belə ataların övladları olduqları üçün utanmalıdırlar. Nə üçün?

Nə üçün onların anaları, həyat yoldaşları, bacı-qardaşları bu 19-un nadan, iyrenc hərəkətlərinə görə camaat arasına çıxmağa utanmalıdır?

Ay, 19, ailənizə çörəyi bu yollamı aparırdınız? Hər gün axşam evinizin qapısını açıb içəri keçəndə külfətin üzünə necə baxırdınız? Qazancdanımı gəlirəm, yorulmuşammi, deyirdiniz? Bu idimi işiniz? Asan qazanc yolu?..

Heç vicdan əzabı adlı bir hissi nə vaxsa duymusunuzmu? Axı o alveri ilə məşğul olduğunuz ölüm neçə-neçə uşağın, yeniyətmənin, gəncin arzularını yarımçıq qoyur. Neçə-neçə insanın ölümünə səbəb olur. Neçə-neçə insanın sağlamlığını əlindən alır, ailələrin sonu olur?

Düşünməmişiniz, o murdar və haram qazancınız bunları düşünməyi sizə çox görüb. Başınızı alverə qatıb varlanmaq niyyətində olmusunuz. Lakin yüzrlə insanın bədbəxtliyi üzərində yığılan bu var-dövlətdən heç kim sonadək xeyir görə bilməz. O var-dövlət xoşbəxtliyi haqq edən, lakin sızlərin əllərindən aldığınız insanların acı taleyi ilə əldə olunur.

Cəzanızı qanunlarımız əsasında çəkəcəksiniz, bu, öz yerində. Ümidvarıq ki, bu cəzadan sonra evlərinizə qayıdıb çoxdan bəri istifadə etmədiyiniz papağınızı tapıb qarşınıza qoyub fikirləşərsiniz, yeni bir həyata qayıtmaq, yeni bir məşğuliyyət tapmaq barədə. Yeni, həm də halal bir işin qulpundan yapışmaq barədə. Ailənizə, uşaqlarınıza apardığınız çörəyin halallığı barədə.

Və sonda yenə də ümidvarıq ki, bütün bunları düşünə bilsəniz, o papağı başınıza qoyub bayıra çıxıb biləcəksiniz. Belə olan halda siz 19-un adı var. Əks təqdirdə isə o papaqlar yenə dolabların bir küncünə atılacaq və siz 19-un adı nədir, bax bunu qoy oxucularımız özləri versinlər.



AZƏRBAYCANIN GÖRKƏMLİ NÜMAYƏNDƏLƏRİNİN HEYDƏR ƏLİYEVƏ MÜRACİƏT ETMƏSİ TARİXİ ZƏRURƏTDƏN DOĞURDU

"Yeni Azərbaycan Partiyası yarananda müxalifət partiyası kimi yaranmışdır və dövlətin ağır problemlərinin, yükünün bir hissəsini öz üzərinə götürmək böyük məsuliyyət tələb edən addım idi. Çünki o vaxt ölkədə gedən proseslər çox narahatedici idi və Azərbaycanın görkəmli nümayəndələrinin məhz Heydər Əliyevə müraciət etməsi bu zərurətdən doğurdu". Bu fikirləri Azərbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Sədri İlham Əliyev partiyanın yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdəki çıxışında söyləyib.

Ölkənin artıq idarəolunmaz vəziyyətə düşdüyünü, bir il ərzində dövlətçiliyin əsaslarının qoyulmadığını, demokratik inkişafın ləng getdiyini, əslində, geriye addımlar atıldığını xatırladan YAP-ın Sədri deyib: "Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis konfransının məhz Naxçıvanda keçirilməsi də buna bağlı idi. O vaxt Bakıda bu konfransın keçirilməsinə icazə verilməmişdi. Yəni, demokratik dəyərlər elan olunsa da, Azərbaycan xalqı faktiki olaraq həyatda bunun əksini görürdü. Media azadlığı yox idi, iqtisadiyyat çox ağır vəziyyətdə idi, insanların sosial vəziyyəti gündən-günə ağırlaşdı, yoxsulluq təxminən 90 faizə çatmışdı, sənaye istehsalı iflic vəziyyətdə idi. Bizim sənayemizin aparıcı sahəsi olan neft-qaz sənayesi də böyük tənzüülə uğramışdı və faktiki olaraq ölkəmizdə elektrik enerjisi böhranı hökm sürürdü. Nizami ordu yaradılmamışdı, inflyasiya iki-rəqəmlidən üçrəqəmliyə keçirdi".

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ CƏMIYYƏTİN HEYDƏR ƏLİYEVƏ MİSİLSİZ İNANMININ SƏBƏBLƏRİNDƏN DANİŞIB

Çağdaş tariximizə öz möhürünü vurmuş Heydər Əliyev düşüncəsi azərbaycançılığı milli ideologiyaya çevirməklə, cəmiyyətin həmrəylik və bütövlüyünə, mənəvi birliyinə nail olmuşdur. Milli irs və düşüncə sistemindən qaynaqlanan bu ideya dərin məzmun və yükü ilə cəmiyyətin təkamül prosesində, tərəqqisində və monolitliyində aparıcı amilə çevirməkdən savayı, həm də ümummilli liderə xalqı öz ətrafında birləşdirmək, milli ideallar ətrafında səfərbər etmək imkanı yaratmışdır. Azərbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev partiyanın yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdəki çıxışında bildirib ki, Heydər Əliyevə cəmiyyətdə inam çox yüksək səviyyədə idi. Bu inamın əsas səbəbləri o idi ki, Azərbaycanda işlədiyi dövrdə o, həmişə xalqa xidmət edirdi, həmişə xalqın qayğıları ilə yaşayırdı, həmişə xalqla birlikdə idi, bir yerdə idi. Azərbaycanın 1970-80-ci illərin əvvəllərində qazandığı nailiyyətlərdən danışan dövlətimizin başçısı deyib ki, məhz Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan sovet məkanında ən geridə qalmış respublikadan ən qabaqcıl respublikaların birinə çevrilmişdi. Əhalinin həyat səviyyəsi ildən-ildə yaxşılaşdı, xüsusilə, kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan insanlar öz həyatını yenidən qura bildirdilər: "Xalqımızın Heydər Əliyevə inamı, yenə də deyirəm, misilsiz idi. Xüsusilə xalqımızın 1980-ci illərdə üzləşdiyi faciə bir daha göstərdi ki, xalqımız yalnız Heydər Əliyevi rəhbər vəzifədə görmək istəyir. Çünki onun çalışdığı dövrdə - nə 1969-1982-ci illərdə Azərbaycanda birinci şəxs kimi çalışdığı dövrdə, nə 1982-1987-ci illərdə Moskvada Siyasi Büronun üzvü kimi çalışdığı dövrdə bir dəfə də olsun Qarabağda separatist qüvvələr baş qaldıra bilmədilər. Halbuki, belə meyillər var idi, ondan əvvəlki dövrlərdə də var idi. Heydər Əliyev bütün vəzifələrdən istefa verəndən iki həftə keçməmiş erməni separatçıları artıq Qarabağın Azərbaycandan ayrılıb Ermənistanla birləşməsi ilə bağlı məsələ qaldırmışdılar".

YAP regionun ən qüdrətli siyasi partiyasıdır!

Hər bir xalqın tarixində yeni çağırışlar, çətin sınaqlar, eyni zamanda, dövrün ümumi mənzərəsinin müəyyən etdiyi mühüm fürsətlər dövrü olur. Xalqların davamlı inkişafı, ümumilikdə isə gələcəkdə öz mövcudluğunu, milli dövlətinin varlığını qoruyub saxlamağı bacarıb-bacarmaması bu çağırışlara həssas münasibətdən, sınaqlardan çıxış yollarının doğru seçilməsindən, fürsətlərin aydın dəyərləndirilərək reallıqlara çevrilməsindən asılıdır. Tarixi təcrübə göstərir ki, belə məqamlarda toplumun gələcək qarşısında ictimai məsuliyyət duyğusuna malik olan uzaqgörənləri önə çıxır.

Onlar problemləri aktualaşdıraraq geniş kütləyə həqiqət yolunu göstərir, yaranmış böhran vəziyyətindən birlikdə çıxış ssenariləri tapmağa çalışırlar. Bu insanların həlledici mərhələdə təşkilatlanaraq bir araya gələ bilməsi, güclü Liderin ətrafında birləşib böyük hədəflərə doğru irəliləməsi xalqın da, dövlətin də tarixində taleyüklü məqamdır. Bəli, bu gün yaradılmasının 30-cu ildönümünü qeyd edəcəyimiz Yeni Azərbaycan Partiyasının zəngin və şərəfli yolu, 850 minə yaxın üzvü sıralarında birləşdirməklə Azərbaycan reallıqlarının, ulu öndər Heydər Əliyev

İlham Əliyev: "Yeni Azərbaycan Partiyasının Naxçıvanda keçirilmiş birinci təsis konfransı tarixi hadisə idi"

ideyalarının təbliğinə geniş imkanlar açılması təhlil olunmaqda, böyük gələcəyi olan təşkilat kimi dəyərləndirilməkdədir. 2022-ci il noyabrın 21-də Yeni Azərbaycan partiyasının yaradılmasının 30-cu ildönümü ilə bağlı keçirilən konfransda Azərbaycan Prezidenti, YAP-ın Sədri İlham Əliyev ölkə daxilində siyasi ziddiyyətlərin dərinləşməsi, vətəndaş qarşudürməsinə yol açan gərginliyin artması, Azərbaycana beynəlxalq təzyiqlərin güclənməsi, Ermənistanın ölkəmizə təcavüzünün genişlənməsi - torpaqlarımızın işğal edilməsi, digər neqativ hadisə və proseslər dövründə Azərbaycan xalqı inam, etibar və etimad ünvanı görkəmli siyasətçi Heydər Əliyevə 91 nəfər ziyalının üz tutduqlarını, ümummilli lider Heydər Əliyev isə ziyalılara göndərdiyi 24 oktyabr 1992-ci il tarixli cavab məktubunda Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasına və ona rəhbərlik etməyə razılıq verməsi ilə bağlı geniş məlumat verib.

YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASININ YARANMASI TARİXİ HADİSƏ İDİ

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev Heydər Əliyev Mərkəzində Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə tədbirdə keçirilən konfransda çıxışı zamanı bildirmişdir ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının Naxçıvanda keçirilmiş birinci təsis konfransı tarixi hadisə idi. Dövlət başçısı qeyd edib ki, o vaxt gənc Azərbaycan Respublikası çətin günlər yaşayırdı: "Müstəqilliyimiz cəmi bir yaşı var idi

və müstəqilliyimizin birinci ili çox ağır keçmişdir, bəzi hallarda xalqımız böyük faciələrlə üzləşmişdir. Belə bir vəziyyətdə Azərbaycanın görkəmli nümayəndələri, vətənpərvər insanlar, ölkənin gələcəyini düşünən insanlar ölkəmizin nicat yolunu Heydər Əliyevin simasında görürdülər və məhz buna görə Ulu Öndərə müraciət ünvanlamışdılar. Bu müraciəti ünvanlayan məşhur "91-lər" öz tarixi missiyasını şərəflə yerinə yetirdilər. Çünki məhz bu müraciət əsasında, bu müraciətə cavab olaraq Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis konfransı Naxçıvanda keçirilmişdir. Təsis konfransında ölkəmizin bütün bölgələrindən 500-dən çox nümayəndə iştirak edirdi və onların tarixi qərarları ölkəmizin yeni səhifəsinin açılmasına gətirib çıxardı". Dövlət başçısı onu bildirib ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının Naxçıvanda Ulu Öndərin sədrliyi ilə keçirilmiş bu konfransdan sonra ölkəmizdə yeni siyasi qüvvə yaranmışdır: "Yeni Azərbaycan Partiyası yarananda müxalifət partiyası kimi yaranmışdır və dövlətin ağır problemlərinin, yükünün bir hissəsini öz üzərinə götürmək böyük məsuliyyət tələb edən addım idi. Çünki o vaxt, bir daha demək istəyirəm, ölkədə gedən proseslər çox narahatedici idi və Azərbaycanın görkəmli nümayəndələrinin məhz Heydər Əliyevə müraciət etməsi bu zərurətdən doğurdu. Çünki ölkə artıq idarəolunmaz vəziyyətə düşmüşdü, bir il ərzində dövlətçiliyin əsasları qoyulmamışdı, demokratik inkişaf ləng gedirdi, əslində, geriye addımlar atılırdı. Biz təkə senzuranın tətbiq edilməsini yada salsaq, demək kifayətdir ki, o vaxt demokratik mühiyyətdən söhbət gədə bilməzdi".

ULU ÖNDƏRİN HƏYAT VƏ FƏALİYYƏTİ FƏDAKARLIQ NÜMUNƏSİ İDİ

Prezident İlham Əliyev çıxışı zamanı söyləyib ki, bu gün Yeni Azərbaycan Partiyasının yubileyini qeyd edərkən hər birimiz yenə də Ulu Öndərin xatirəsinə ehtiramımızı ifadə edirik: "Çünki illər keçdikcə və dünyaya dəyişdikcə həmişə hər birimiz çox gözəl bilirlik ki, əgər o vaxt Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevə müraciət edib onu hakimiyyətə dəvət etməsəydi, ölkəmiz çox böyük fəlakətlə, daha böyük fəlakətlə üzləşə bilərdi". Ulu Öndərin həyat və fəaliyyətini fədakarlıq nümunəsi kimi dəyərləndirən dövlətimizin başçısı deyib: "O, hətta özü üçün ən çətin dövrlərdə, artıq son illərdə fiziki sağlamlığı əvvəlki kimi olmadığı dövrdə də hər zaman hər birimizə nümunə göstərirdi. Hər birimiz, o cümlədən mən onun sağlığında da və yoxluğunda da onun kriteriyalarına uyğun hərəkət etməyə çalışırıq. Bu gün bizi qabağa aparan məhz budur - onun xatirəsinə hədsiz hörmət və onun mirasına olan münasibət. Onun mirası da bu gün müstəqil Azərbaycandır".

ULU ÖNDƏRİN AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ SEÇİLMƏSİ İLƏ TARİXİMİZİN QARA SƏHİFƏSİ BAĞLANDI

"Ulu Öndər pensiyada olanda da, xalqımız üçün ən faciəvi günlərdə də xalqla birlikdə idi. 20 Yanvar faciəsinin ertəsi günü Azərbaycanın Moskvadakı daimi nümayəndəliyinə gələrək sovet hökumətini, Kommunist Partiyasını - uzun illər xidmət etdiyi partiyasını ittiham etdi, bu dəhşətli cinayəti qınadı", deyən dövlət başçısı onu da vurğulayıb ki, bütün bunlar və eyni zamanda, Naxçıvanda çalışdığı dövrdə müstəqilliyə doğru atılan addımlar, o cümlədən Azərbaycan Demokratik Respublikasının Dövlət Bayrağının Naxçıvanda rəsmi bayraq kimi təsis edilməsi və digər addımlar, həmçinin Naxçıvanın erməni işğalından qorunması xalqın ona inamını daha da artırır və bütün bu amillər nəticədə xalqımızın müdrikliyinə əsaslanaraq gələcəkdə Azərbaycana böyük bələlərdən qurtara bilmişdir. Azərbaycan Prezidenti xatırladı ki, YAP-ın təsis konfransından yeddi ay keçəndən sonra Heydər Əliyev xalqın tələbi ilə Bakıya dəvət edildi, parlamentin sədri seçildi, 11 ay keçəndən sonra - oktyabr ayında isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildi və beləliklə, tariximizin o qara səhifəsi bağlandı.

ÖLKƏMİZİN STRATEJİ XƏTTİNİ MÜƏYYƏN EDƏN ƏSAS ADDIMLAR MƏHZ HEYDƏR ƏLİYEVİN TƏŞƏBBÜSÜ İLƏ ATILIB

Prezident İlham Əliyev partiyanın yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdəki çıxışında söyləyib ki, ölkə qarşısında çox ciddi, böyük problemlər var idi: "Məhz Heydər Əliyevin cəsarəti, zəkası, təcrübəsi, xalqın ona olan inamı və əlbəttə, Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvlərinin fəaliyyəti, ictimai fəallığın fəaliyyəti birlikdə bizə imkan verdi ki, bu çətin vəziyyətdən şərəflə çıxaraq". Məhz Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə ölkəmizin strateji xəttini müəyyən edən əsas addımların atıldığını vurğulayan YAP Sədri, Prezident İlham Əliyev deyib: "İlk növbədə, Konstitusiyaya qəbul edilmişdir. Təsəvvür edin ki, Heydər Əliyev hakimiyyətə gələndə qədər Azərbaycan artıq müstəqil dövlət idi, amma bizim Konstitusiyamız yox idi. Konstitusiyanın qəbul edilməsi çox önəmli tarixi hadisədir. Dövlətçiliyin əsasları qoyulmuşdur, dövlət təsisatları düzgün zəmində formalaşmışdır. Biz beynəlxalq aləmdə bizə qarşı olan əsassız mövqeyə düzəlişlər edə bildik, tam aradan qaldırmadıq, çünki beynəlxalq müstəvidə bizə qarşı çox ciddi qüvvələr fəaliyyət göstərirdi. Amma hər halda biz, beynəlxalq təcrüdi, o cümlədən informasiya blokadasını yara bildik, Azərbaycan həqiqətlərini dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırıb bildik".

O VAXT ATILAN ADDIMLAR BU GÜN BİZƏ İMKAN VERİR Kİ, BEYNƏLXALQ MÜSTƏVİDƏ MÜSTƏQİL ÖLKƏ KİMİ ÖZÜMÜZÜ TƏSDİQLƏYƏK

"Biz Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə çox ciddi iqtisadi islahatlara start verdik. İqtisadiyyatın bazar iqtisadiyyatı prinsipləri əsasında qurulması məhz o illərdə öz əksini tapmışdır. Azərbaycanın gələcəkdə dünyəvi dövlət kimi inkişafı məhz o illərdə təsbit edilmişdir. Bizim xarici siyasətimizlə milli maraqlar üzərində apardığımız işlər məhz o illərdə xalqa təqdim edilmiş və xalq tərəfindən dəstəklənmişdir", - deyən Prezident İlham Əliyev bir çox digər sahələrdə, o cümlədən ordu quruculuğu sahəsində atılan tarixi addımlardan danışıb: "Əlbəttə ki, bütün planlarımızı həyata keçirmək üçün bizim güclü maliyyə imkanlarımız olmalı idi. Yaxşı başa düşürdük ki, xarici sərmayələr gəlmədən buna nail olmaq mümkün deyil. Xarici sərmayələrin ölkəyə qoyulması üçün də ilk növbədə, sabitlik olmalı idi və bu sabitlik yaradıldı. O ölkədə ki, 1991-1993-cü illərdə Azərbaycan xalqı faktiki olaraq sabitlik nədir bilmirdi. Qanunsuz silahlı birləşmələr meydana oxuyurdu, Bakı və digər şəhərlərin küçələrində əli avtomatlı insanlar faktiki olaraq hökmranlıq edirdi, kütləvi itaətsizlik hökm sürürdü. Belə bir vəziyyətdə sabitliyi yaratmaq ancaq Heydər Əliyevin nüfuzu, onun cəsarəti və xalqın ona olan inamı hesabına mümkün idi və xarici sərmayələr də ondan

"Ulu Öndərin bütün tapşırıqları, bütün tövsiyələri yerinə yetirildi. O öz siyasi vəsiyyətində demişdir ki, bir çox işlər görüldü, ancaq görə bilmədiyimiz işləri mənim davamçılarım görəcək, belə də oldu."

sonra dərhal gəlməyə başlamışdır. Məşhur "Əsrin kontraktı" və neft-qaz sahəsində ondan sonra aparılan işlər o vaxt güclü maliyyə zəmini yaratdı". Azərbaycan Prezidenti vurğulayıb ki, o vaxt atılan addımlar və qəbul edilmiş qərarlar bu gün bizə müstəqil iqtisadi siyasət aparmaq və beynəlxalq müstəvidə müstəqil ölkə kimi özümüzü təsdiqləmək imkanı verir. Azərbaycan Prezidenti çıxışı zamanı 1993-2003-cü illərə toxunaraq bildirib ki, bu illərdə dövlətçiliyimizin çox möhkəm əsasları qoyuldu və bu illəri sabitlik və inkişaf illəri kimi xarakterizə etmək olar. Əsas məsələ odur ki, bu siyasət davam etdirilməli idi. Azərbaycan xalqı 2003-cü ildə bir daha müdriklik göstərərək, məhz Ulu Öndərin şəxsiyyətinə olan hörməti ifadə edərək Heydər Əliyev siyasətinə səs verdi. "Mən 2003-cü ildə xalqa söz vermişdim ki, bu yoldan dönməyəcəyəm. Son 19 ilin hadisələri onu göstərir ki, belə də oldu, Ulu Öndərin bütün tapşırıqları, bütün tövsiyələri yerinə yetirildi. O öz siyasi vəsiyyətində demişdir ki, bir çox işlər görüldü, ancaq görə bilmədiyimiz işləri mənim davamçılarım görəcək, belə də oldu. Biz onun siyasi xəttini davam və inkişaf etdirərək güclü Azərbaycan dövləti qurduq ki, sözün əsl mənasında, hər bir azərbaycanlı bu dövlətə, doğma dövlətimizlə fəxr edir", - deyərək dövlətimizin başçısı vurğulayıb.

SON 19 İLDƏ BU SAHƏDƏ GÖRÜLƏN İŞLƏR GÖZ QABAĞINDADIR: İLİN SONUNA QƏDƏR İQTİSADİYYATIMIZ 130 MİLYARD MANATA ÇATACAQ

Ölkədə aparılan iqtisadi islahatlardan danışan dövlət başçısı vurğulayıb ki, biz iqtisadi islahatları dərinləşdirdik və son 19 ildə bu sahədə görülən işlər göz qabağındadır. Təkcə onu demək kifayətdir ki, 2003-cü ildən bu günə qədər bizim iqtisadiyyatımız 3 dəfədən çox artmışdır. Bu il iqtisadiyyatımız rekord həddə çatacaq. İlin sonuna qədər gözlənilən proqnoz onu deyir ki, iqtisadiyyatımız 130 milyard manata çatacaq. Bu, rekord göstəricidir. Uğurlu iqtisadi-maliyyə siyasəti nəticə-

sində ölkəmizin xarici dövlət borcunun əhəmiyyətli dərəcədə aşağı salındığını qeyd edən dövlətimizin başçısı deyib: "Bu da həm bu gün üçün, həm gələcək nəsillər üçün böyük üstünlük təşkil edir. Bu gün ona görə ki, bizim kredit reytingimiz yaxşılaşır. Gələcək nəsillər üçün ona görə ki, bu yük gələcək nəsillərin üzərinə düşməyəcək. Bir neçə il bundan əvvəl mənim göstərişimlə aparılan islahatlar nəticəsində bu ilin sonuna biz xarici borcumuzun ümumi daxili məhsuldakı payını 10 faizə qədər endirəcəyik. Əlbəttə ki, bu gün hələ də görüləsi işlər çoxdur. İqtisadiyyatımızın şəffaflaşdırılması, xoşagəlməz hallara qarşı mübarizə, kölgə iqtisadiyyatının həcmünün əhəmiyyətli dərəcədə azaldılması, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması, inhisarçılığa qarşı daha ciddi mübarizə - bütün bunlar gündəlikdə duran məsələlərdir. O cümlədən dövlət şirkətlərində korporativ idarəetmə üsulunun tətbiq edilməsi bu günün reallıqlarını əks etdirir".

AZƏRBAYCAN DÖVLƏTİ ULU ÖNDƏRİN VƏSİYYƏTİ ƏSASINDA MİLLİ-MƏNƏVİ DƏYƏRLƏR ÜZƏRİNDƏ QURULUR VƏ İNKİŞAF EDİR

Prezident İlham Əliyev ölkədə güclü iqtisadiyyatın nəticəsində yoxsulluğun 5 faizə endiyini deyib və bildirib ki, biz yoxsulluğu əhəmiyyətli dərəcədə azalda bilmişik: "Hətta pandemiya dövründə yoxsulluq bir qədər artsa da, postpandemiya dövründə görülmüş

yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdəki çıxışında söyləyib.

"Bu gün dünyada gedən proseslər bunu göstərir ki, enerji təhlükəsizliyi təhlükəsizliyin əsas amillərindən biridir. Bu olmadan heç bir ölkə özünü təhlükəsiz saya bilməz. Bizim üstünlüyümüz, əlbəttə, ondadır ki, təbii sərvətlərimiz var. Amma o qədər ölkələr var ki, onların təbii sərvətləri bizimkindən qat-qat çoxdur. Lakin, - mən heç kimlə müqayisə aparmaq istəmirəm, - o sərvətlərdən bütünlü ölkələr səmərəli şəkildə istifadə edir? Əlbəttə ki, yox. Ona görə Azərbaycanda bu sahədə aparılan işlər həm ölkə iqtisadiyyatını gücləndirdi, eyni zamanda, əldə edilmiş gəlirlər ədalətli şəkildə cəmiyyətdə bölüşdürüldü. İlk növbədə ən həssas qruplar bu imkanlardan faydalandılar, o cümlədən keçmiş məcburi köçkünlər. Məhz onlar Azərbaycan Dövlət Neft Fondunun vəsaiti hesabına tikilmiş 300 mindən çox ev və mənzillə təmin edilmişdir", - deyərək dövlətimizin başçısı bildirib.

AZƏRBAYCAN ORDUSU DÖVLƏTİMİZİN TƏHLÜKƏSİZLİYİNİN QARANTIDIR

Bəli, güclü iqtisadiyyat, güclü ordu dövlətimizin təhlükəsizliyinin qarantıdır. Prezident İlham Əliyev partiyanın yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdəki çıxışında söyləyib ki, Güclü ordu quruculuğu Ulu Öndərin bizə olan vəsiyyəti idi. Bu gün Azərbaycan Ordusu artıq özünü təsdiqləyib, cəmi 44 gün ərzində düşməni tarixi torpaqlarımızdan qovub, tarixi ədaləti bərpa edib, xalqımızın qururunu bərpa edib və bu gün Azərbaycan dövlətinin təhlükəsizliyinin qarantıdır. Ordu quruculuğuna həmişə çox böyük diqqət göstərdiyini qeyd edən dövlətimizin başçısı deyib: "Bəzi işlər ictimai diqqətə də təqdim edilirdi, bəzi işləri biz daha çox konfidensial, yəni, məxfi şərətdə aparırıq, bu da başadüşüləndir. Amma nəticə etibarilə elə bir qəhrəmanlıq, elə bir peşəkarlıq göstərdik ki, bu, bu gün bir çoxları üçün nümunədir".

BİZ MÜZƏFFƏR XALQIQ, QALIB DÖVLƏTİK VƏ BU, ƏBƏDİ OLACAQ

"İndi isə qurub-yaradıırıq, Qarabağı, Şərqi Zəngəzuru yenidən qururuq. Həyatımızda, ölkəmizin həyatında tamamilə yeni dövrdür". Bu barədə Azərbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Sədri İlham Əliyev partiyanın yaradılmasının 30 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdəki çıxışında bildirib. Bəli, indi müzəffər xalq, qalib dövlət olaraq qurub yaradıırıq. "Bu quruculuq işlərində hər birimiz böyük həvəslə, bir məqsədlə iştirak edirik ki, keçmiş köçkünləri tezliklə öz dədə-baba torpaqlarına qaytararaq, dağılmış şəhər və kəndləri tezliklə bərpa edək və bütün dünyaya bir daha göstərək ki, biz böyük xalqıq. Bu gün nəinki Azərbaycan vətəndaşları, bütün dünya azərbaycanlıları başını dik tutub. Bizim üzümüz ağdır, alnımız açıqdır. Biz müzəffər xalqıq, qalib dövlətlik və bu, əbədi olacaq!", - deyərək dövlətimizin başçısı vurğulayıb. Bəli, bu gün Azərbaycanı hər keçən gün yeni-yeni uğurlara aparan siyasətin reallaşdırılmasında YAP-ın müstəsna xidmətləri olub. Və müstəqil Azərbaycanın əldə etdiyi uğurların, o cümlədən Vətən müharibəsindəki tarixi Zəfərinin arxasında məhz əsas ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan və Prezident İlham Əliyev tərəfindən davam etdirilən uğurlu siyasət dayanır.

Bir sözlə, ötən 30 ildə Azərbaycanın əldə etdiyi hər uğurda Ulu Öndərin yaradıcısı olduğu YAP-ın payı və zəhməti var. Prezidentin bəyan etdiyi kimi, Bu gün Yeni Azərbaycan Partiyasının yubileyini keçirərkən hər birimiz yenə də Ulu Öndərin xatirəsinə ehtiramımızı ifadə edirik. Çünki illər keçdikcə və dünyaya dəyişdikcə hər birimiz çox gözəl bilirlik ki, əgər o vaxt Azərbaycan xalqı Ulu Öndər Heydər Əliyevə müraciət edib onu hakimiyyətə dəvət etməsəydi, ölkəmiz daha böyük fəlakətlə üzləşə bilərdi.

RƏFIQƏ KAMALQIZI

“Böyük Qayıdışa dair Dövlət Proqramı Prezidentin qətiyyətinin ifadəsidir”

“Tarixi Zəfərimizin yaratdığı reallıqlar yeni Dövlət proqramlarının, Milli Prioritetlərin təsdiqini, qəbul olunan sənədlərə əlavələrin edilməsini bir zərurətə çevirdi. Dövlət başçısı İlham Əliyevin Fərmanı əsasında iqtisadi rayonların yeni bölgüsünün aparılması, Sərəncamı ilə “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”in təsdiqlənməsi də deyilənlərə əyani sübutdur.

Prezident İlham Əliyevin 16 noyabr 2022-ci il tarixli “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilmə-

istiqa-mətlərini təşkil edir: “Bu istiqamətlər ümumi olaraq təhlükəsizlik, müasir yaşayış məntəqələrinin salınması, əhalinin dayanıqlı məskunlaşması, əhatəli və qabaqcıl stan-

hələsinin əsas reallığı olan həmin ərazilərimizin bərpası işlərinə hazırlığa yönəlmişdir. Diqqət yetirsek görürük ki, ölkə Prezidenti yalnız işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin deyil, bütün regionlarımızın inkişafını daim diqqətdə saxlayır, Dövlət proqramlarından irəli gələn vəzifələrin hansı səviyyədə yerinə yetirilməsi ilə yaxından tanış olmaq üçün mü-təmadi olaraq rayonlara səfərlər edir. Azərbaycanın iqtisadi və maliyyə imkanları əsas verir ki, istənilən layihənin, Dövlət Proqramının icrasını uğurla başa çatdırsın.”

“Azərbaycanın yalnız bir bölgə-



si haqqında” Sərəncamı da bu qəbiləndir. Sənəddə də qeyd edildiyi kimi, hazırkı dövrdən əsas çağırışı işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması, bərpası və dayanıqlı inkişafının, milli iqtisadiyyata sürətli inteqrasiyasının və bu ərazilərə Böyük Qayıdışın təmin edilməsidir. Dövlət Proqramında işğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılmış bərpa-quruculuq işləri və mövcud vəziyyət, nail olunması hədəflənən məqsədlər və onlara uyğun hədəf göstəriciləri, prioritet istiqamətlər, əhalinin doğma torpaqlarına geri qayıdışı və sair kimi məsələlər öz əksini tapıb. Ərazilərin bərpası və dayanıqlı inkişafı hərcəhvəsində qarşıya qoyulmuş hədəflərə nail olunması və Dövlət Proqramının icrasının optimallaşdırılması məqsədilə 5 illik dövrü əhatə edən Tədbirlər Planı əldə ediləcək nailiyyətlərin qiymətləndirilməsi üzrə nəticə indikatorlarının müəyyənləşdirilməsini, müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsinə nəzarətin daha effektiv təşkilini nəzərdə tutur. Ümumilikdə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı məhiyyət etibarilə Prezident İlham Əliyevin ərazilərimizin dirçəldilməsi istiqamətində qətiyyətli iradəsinin ifadəsi, Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru cənnətə çevirməklə bağlı hədəflərinin əməli təzahürü, onların reallaşdırılmasının praktiki planıdır.” Bu fikirləri Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Xətai rayon təşkilatının sədri, siyasi elmlər doktoru Vüqar Rəhimzadə açıqlamasında bildirib.

Vüqar Rəhimzadə qeyd edib ki, dövlət başçısı İlham Əliyevin ərazilərin bərpası və əhalinin qayıdışına dair baxışı və qarşıya qoyduğu hədəflər Dövlət Proqramının prioritet

dartlara cavab verən infrastrukturun qurulması, ərazilərin iqtisadi inkişafının dəstəklənməsi və ekoloji təmiz mühitin təmin edilməsidir. Son iki ildə işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri aparılıb və bu proses hazırda uğurla davam etdirilir. Bu məsələdə ilk gündən infrastrukturun yenilənməsi və bərpası prioritet istiqamət olub. Yeni avtomobil yolları, hava limanları inşa edilərək istifadəyə verilib. Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun dünyaya açılan hava qapıları olan Füzuli və Zəngilan Beynəlxalq Hava limanlarının istifadə verilməsi bütövlükdə işğaldan azad edilmiş ərazilərin xoşbəxt gələcəyindən xəbər verir. 2025-ci ildə isə Laçın Beynəlxalq Hava Limanının istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulur.”

YAP Xətai rayon təşkilatının sədri vurğulayıb ki, bu ərazilərimizin “ağıllı şəhər” və “ağıllı kənd” layihələri əsasında müasir tələblər səviyyəsində qurulması xüsusilə qürurverici hadisələrdir: “Soydaşlarımızın yüksək həyat şəraitinin təmin edilməsi üçün bütün zəruri addımlar atılır. Bu fikir daim önə çəkilir ki, dünya herb tarixində ilk olaraq Azərbaycan müharibə bitən kimi işğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpa-quruculuq işlərinə start verdi. Təbii ki, bu, bir tərəfdən Azərbaycanın iqtisadi, maliyyə imkanlarını, digər tərəfdən isə xalqımızın qurucu xalq olmasının təqdimatıdır. Azərbaycan bütün işləri öz daxili imkanları hesabına həyata keçirir ki, bu da düşünülmüş və məqsədyönlü siyasətimizin nəticəsidir. Cənab İlham Əliyev 19 illik Prezidentliyi dövrünün 17 ilini işğal altındakı torpaqlarımızın azad edilməsi ilə yanaşı, postmünaqişə mər-

sini əhatə edən Dövlət Proqramının miqyası bir çox dünya dövlətlərində bütövlükdə həmin ölkələrin miqyasında qəbul edilən inkişaf proqramlarından qat-qat daha əhatəli, daha pragmatik və daha hədəfyönlüdür. Bu miqyasda yenidənqurma və inkişaf proqramının Azərbaycanın öz daxili imkanları hesabına icra edilməsi isə bir çox ölkələr üçün əlçatmaz bir təcrübədir” söyləyən Vüqar Rəhimzadə bildirib ki, Dövlət Proqramı göstərir ki, yaxın gələcəkdə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda yerinə yetirilməsi planlaşdırılan işlər tək-cə tikinti və quruculuqla məhdudlaşmayacaq. Tədbirlər Planının əhəmiyyətli bir hissəsi dayanıqlı icmaların yaradılması, gələcəkdə sahibkarlıq fəaliyyəti u?c?u?n əlverişli?i mexanizmlərin formalaşması, məşğulluğun təmin edilməsi və s. kimi kompleks məqsədlərə söykənir.

YAP Xətai rayon təşkilatının sədri bu mühüm məqama da diqqəti yönəldib ki, Dövlət Proqramının Tədbirlər Planı 25 fərqli fəaliyyət istiqaməti üzrə ərazilərə Böyük Qayıdışla bağlı bütün mümkün aspektləri-yaşayış məntəqələrinin tikintisindən başlayaraq, məşğulluğun təmin edilməsində ən müxtəlif sahələri əhatə edir: “Artıq Böyük Qayıdışın ilk addımı atılıb. Zəngilanın Ağalı kəndinin sakinləri öz doğma yurd-yuvalarına qayıdaraq bu əraziyə yeni nəfəs verirlər. Bərpa-quruculuq işlərindən sonra əsas hədəf bu ərazilərin malik olduğu resurslardan istifadədir. Prezident İlham Əliyevin imzaladığı Fərman və sərəncamlar, təsdiqlədiyi Dövlət proqramları, Milli Prioritetlər bu hədəflərə yüksək səviyyədə nail olmağa əsas verir.”

“İsrail hər zaman Azərbaycanla müttəfiq olduğunu real həyatda əməlləri ilə sübut etmişdir”

“Azərbaycanın İsraildə səfirliyin və Fələstində nümayəndəliyin açılması ilə bağlı qərarı hesab edirəm ki, Azərbaycan Respublikasının müstəqil xarici siyasət yeritməsi və bu xarici siyasətində heç kimin təhdid və hədələrindən çəkinmədiyini göstərən ən ciddi bariz nümunələrindən biridir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Beynəlxalq ekspert Anar Əliyev deyib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycanın haqq mübarizəsində uzun illər dayanan müttəfiqlik münasibətləri və bu mübarizədə göstərdiyi ciddi dəstəyə görə İsrail dövləti ilə Azərbaycan arasında diplomatik münasibətlərin daha genişləndirilməsi və orada səfirliyimizin açılmasını ciddi şəkildə bir müttəfiq dövlətin sərgilədiyi ciddi mövqeyə görə, bir dost addım kimi qiymətləndirirəm. Eyni zamanda Fələstində də nümayəndəliyimizin açılmasının Azərbaycanın həm də balanslı siyasət yeritdiyini və müsəlman həmrəyliyi nümayiş etdirdiyini bir daha göstərir. Bu açıq şəkildə Azərbaycan dövlətinin həтта dostları ilə, müttəfiqləri ilə münasibətdə bütün dəyərləri qoruyub saxlayan, ciddi bir tərəfdaş və dövlət olduğunu göstərir. Azərbaycanın bu davranışı bir çox ölkələr üçün, xüsusilə də bölgədə olan qonşu dövlətlərimiz üçün nümunəyə çevrilməlidir. Xüsusi ilə cənub qonşumuz olan İran dövləti Azər-

baycanın atdığı bu balanslı addımdan nəticə çıxarmalıdır. Azərbaycan və Ermənistan arasındakı münasibətlərdə açıq-açıqına haqsız tərəfin yanında olmağına görə bir daha düşünməli və bu addımını götür qoy etməlidir. Azərbaycan dövlətinin isə atdığı bu addım bizim gücümüzdən, qüdrətimizdən, xüsusilə 2020ci ildə torpaqlarımızı işğaldan azad etdiyimiz 44 günlük Vətən müharibəsində sonra yaranmış reallıqların şərtlərinə uyğun olaraq atılmış ən ağıllı addımlardan biridir. İsrail hər zaman Azərbaycanla dost müttəfiq olduğunu həm bə-dəstəyə görə, həm də bunu dəfələrlə real həyatda əməlləri ilə sübut etmişdir. İsrail Prezidenti İshak Hersorin dahada qonşu Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevə telefon zəngi etməsi və Təl-Əvivdə səfirlik açması ilə bağlı qərarına görə təşəkkürünü bildirməsi, həm də iki dost arasında, iki qardaş arasında münasibətlərin hansı səviyyəyə yüksəldiyini göstərmişdir. Hesab edirəm ki, Azərbaycan dövləti İsraildə və Fələstində diplomatik korpusunu yaradılması ilə bağlı qərarı elan etməklə dünya dövlətlərinə bir daha yeni bir nümunə ortaya qoymuş oldu. Və bu cəsarətli fəaliyyətin önündə məhz Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev və onun uzaq gören, düşünülmüş, nəticə yönümlü fəaliyyəti baxışları dayanır”.

Ziya Hikmət oğlu

Altı ölkə Rusiyanın “Mir” kartından imtina edir?

Rusiyanın “Mir” ödəniş sisteminin işlədiyi doqquz ölkədən altısı ABŞ-ın ikinci dərəcəli sanksiyaları təhlükəsi səbəbindən onu dəstəkləməkdən imtina edib. SİA-nın xarici qaynaqlardan əldə etdiyi məlumata görə, mövcud vəziyyəti Rusiyanın maliyyə izolyasiyası şəraitində “Visa” və “Mastercard”a öz alternativini yaratmaq cəhdinin uğursuzluğu hesab edirlər.

Maraqlıdır ki, Rusiya Bankı dost adlandırılan ölkələrin Rusiya maliyyə sistemi ilə əməkdaşlıqdan imtina etməsinə təəccüblənən Mərkəzi Bank hazırda başqa alternativlər axtarır.

Qeyd edək ki, son bir neçə ayda Özbəkistan, Tacikistan, Qırğızistan, Qazaxıstan, Türkiyə və Vyetnam bankları “Mir”lə əməliyyatlarını tamamilə dayandıraraq və ya əməkdaşlığını azaldı. Türkiyə rusiyalı turistlər üçün yeni birgə ödəniş sisteminin yaradılmasına icazə verib, lakin bununla bağlı hələlik konkret addımlar atılmayıb.

Ağasəf Babayev



Ermənistan kimi cılız bir ölkə okeanda xırda balıq misalındadır, hansı ki, özündən böyüklerin həm yemi, həm də oyunağı hesab olunur. Belələri hər zaman sığınacaq axtarır və eyni ilə Ermənistan dövləti də törətdiklərinin müqabilində təhlükələrdən qorunmaq məqsədi ilə hər zaman hansısa güclü dövləti özünə ağa olaraq qəbul etmək üçün axtarıbda olub, müəyyən zaman kəsiyində hətta tapdıqlarına sığınublar da. İndi də işğalçı dövlət bütün dünyada özünə bir ağa axtarıbda olub və bəzən Rusiya, bəzən Qərb yönümlü olması da bu səbəbdəndir, hətta Fransaya da ümid etmələri anlaşılındır, lakin bu ölkə öz ənənəsinə uyğun olaraq, yenə də nankorluğundan əl çəkmir və bu, aydın şəkildə təzahür edir.



şinqtonun Moskva ilə Tehran arasında əməkdaşlıq kanalını bağlamağa çalışacağı "piyada"dır. Bununla sakitləşməyən "Armenia Today" xəbər saytının keçmiş baş redaktoru, politoloq Arğıştı Kiviryan Fransaya hücumu keçib. "Fransa ermənilərlə flört etməkdə kifayət qədər zəngin təcrübəyə malikdir", deyən Kiviryan onu da etiraf edib ki, Senatın qərarı sadəcə məsləhət xarakteri daşıyır və heç bir təsir gücü yoxdur. O, hətta 44 günlük müharibədə Fransanın Ermənistanı kömək etmədiyini deyərək şikayətlənib və bu ölkəni günahlandırır. "Əgər Fransa hazırda Ukraynaya verilən silahların 10 faizini Ermənistanı versəydi, bu, hətta hüquqi qüvvəsi olmayan bəyanatlardan 100 dəfə təsirli olardı", deyərək Kiviryan Fransanın son günlər Azərbaycan əleyhinə ortaya qoyduğu mövqeyini heçə sayıb və bununla da əslində, Fransanın, bu ölkə

Ötən əsrin sonlarında müstəqillik əldə edən Ermənistan mövcudluğunu ənənəvi olaraq, Rusiyanın və ona bağlı ölkələrin himayəsi ilə bu zamana qədər qoruya bilib. Son zamanlara qədər ermənilər məhz ruslar sayəsində ayaqda qalıblar, baxmayaraq ki, nankorcasına bunu təkzib edirlər və

Fransanın səylərinin mənasızlığını anlayan ermənilərdən NÖVBƏTİ NANKORLUQ



qədər artacaq.

Məsələ burasındadır ki, əhalinin, vətəndaşlarının yoxsulluq səviyyəsi bu işğalçı ölkədə kimlərsə maraqlandırmır, çünki təhlükəsizliklərinin hayındadırlar. Bilirlər ki, tutduqları yol, işğalçılığı dövlət siyasəti olaraq qəbul etmələri, bu məqsədlə bütün iyrenc oyunlara əl atmaları indi onların əleyhindədir

kifayətdir. Ona görə ki, müzakirələr zamanı bütün çatışmazlıqları, eyni zamanda kimlərsə, hansısa ölkənin qarşısında əylməyə, həmin ölkənin oyuncağına çevrilməyə tamamilə razı olmaları dərhal görünür. Bu vəziyyətdə isə, əlbəttə ki, suverenlikdən, müstəqillikdən danışmağa belə dəyməz, hansıki ermənilərin çarəsizlikləri fonunda bu

ke prezidenti Makronun, Fransa Senatının ermənilərə olan bütün canfəşanlıqlarını, yaltaqlıqlarını ayaqlar altına atıb. Düzdür, həqiqətən də Fransa Senatının Azərbaycan əleyhinə mövqeyi, kağız üzərində qalacaq qərarı heç bir təsir gücünə malik deyil və heç nəyə dəlalət etmir, amma ən azından ermənilər həmin ölkənin onlar üçün əldən-ayaqdan getməsinə qiymətləndirə bilərdilər. Qiymətləndirmədilər, çünki nankorluq onların xislətindədir və ənənələrinə də uyundur. Fransa dövləti, onun prezidenti və Fransa Senatı üçün isə bu nankorluq elə tam yerinə düşdü, çünki bu ölkə də nankorluqda məşhurdur və nankorluqla qarşılaşmaları da, qeyd etdiyimiz kimi, ilahi ədalətin təzahürü oldu.

hələ üstəlik Rusiyaya qarşı çıxmaqda sanki yarışa giriblər. Bu işğalçı ölkənin necə deyərler, ipinin üstünə yük qoyulması deyil və bunu artıq fransızlar da başa düşməlidirlər, çünki Azərbaycan əleyhinə sayıqlayaraq ermənipərəstlik edən, Ermənistanı müdafiə edən Fransa da, Fransa Senatı da məhz indi ermənilərin hədəfinə çevrilib. Fransa Senatının da, elə bütövlükdə Fransanın da, bu ölkə prezidenti Emmanuel Makronun da nümayiş etdirdiyi Azərbaycan əleyhinə mövqeyini heç nəyə təsir edibilməyəcəyini başa düşən ermənilər indi fransızlar barədə ağıllarına gələni danışirlər. Doğrudur, Fransa kimi ikiüzlü, ikili siyasət yürüdən, işğalçı, işğalçılığı dəstəkləyən bir ölkə üçün bu şəkildə "qiymətləndirmə" tamamilə yerinə düşür və sanki ilahi ədalətin təzahürü olaraq görülür. Amma məsələ burasındadır ki, ermənilər indi də onları müdafiə edən fransızları kara gəlmədiklərinə görə hədəfə alıblarsa, bu, ermənilərin ənənələrinə uyğun şəkildə növbəti nankorluqlarıdır.

Hər mənada Ermənistanın vəziyyəti ağırdır. Əvvəla 44 günlük müharibədə rüsvayçı məğlubiyyətlə qarşılaşıb, itgileri də həddindən artıqdır. İtgileri elə bir həddədir ki, dirçəlmələrinə özləri belə inana bilmirlər. Bütün bunların günahını ermənilər gah Rusiyada, gah da Fransada görürlər, amma nəyə görə belli deyil. Nə Rusiyanın, nə də Fransanın bu işğalçı ölkə qarşısında öhdəliyi yox idi ki, ermənilər in-

di "incik" düşsünlər. Üstəlik, Ermənistan niyə Rusiyaya, Fransaya, yaxud hansısa ölkəyə arxalanaraq "xoruzlanmalı" idi axı? Əgər gücü, imkanı yox idisə, buna müvafiq tərzdə hərəkət etməli, öz vəziyyəti çərçivəsində davranmalı idi. Rusiyanın dəstəyindən məhrum olduqlarını, Qərbin heç bir köməyi olmadığını zənn edən ermənilər indi ayılıblar ki, ölkələri tamamilə bərbad vəziyyətdədir və hansısa bir Avropa ölkəsinin ermənipərəst sayıqlamaları, yaxud həmin ölkənin senatının Azərbaycan əleyhinə müzakirələri, kağız üzərində qalan qərarları onları xilas edə bilməz və bunun onlar üçün mənası belə yoxdur. Ələlxüsus, iqtisadi baxımdan acınacaqlı vəziyyətə düşən işğalçı bir ölkəyə Fransanın, Fransa Senatının sərəm sayıqlamaları heç bir kömək etmədiyini indi etiraf etməyin zamanı gəlib və bu etirafı ermənilər özləri edirlər. Bəli, iqtisadi baxımdan Ermənistanın vəziyyəti çox pisdir və getdikdə daha da pisləşir, sevincirici, ümidverici heç də yoxdur. İqtisadiyyat naziri Vaan Kerobyanın son proqnozlarına görə, 2022-ci ilin sonuna qədər Ermənistanda əhalinin üçdə ikisi tamamilə yoxsul olacaq. Onun sözlərinə görə, 2020-ci ildən bu vaxta qədər ac insanların sayı daha 20 300 nəfər artıb və bu ilin sonuna qədər hələ 5-10 min nəfər də artacaq. Əmək və sosial məsələlər nazir Narek Mkrtçyan isə bildirib ki, əgər pensiyaların, müavinətlərin və sosial ödənişlərin artırılması olmasa, əhalinin tamamilə yoxsulluq səviyyəsi 50% həddinə



və təhlükəsizliklərini şübhə altına almağa hər birinin bu mənada haqqı da var. Yaxşı başa düşürlər ki, sülhdən, əmin-amanlıqdan hər zaman yayınanlarını, işğalçılıq niyyətində olanların, tərribatlara əl atanların burunlarının əziləməsi istənilən an mümkündür. Ələlxüsus, dəmir yumruğun gücünü, qüvvəsini görənler yuxularını daha çox qarışdırıblar. Bu baxımdan da təhlükəsizliklərini təmin etmək üçün əldən-ayaqdan gedirlər. Həm də bunu təmin etmək gücündə olmadıqlarını bilənlər hesab edirlər ki, təhlükəsizliklərinin təminatını "idxal etmək" yeganə çıxış yollarıdır və ağa axtarışına çıxmaları, dünyanın bir çox ölkə başçılarına ayaqlarına sərilmələri də bunun üçündür.

Ötən bazar günü işğalçı ölkədə "Dünyada baş verən proseslərin Ermənistanı təsiri" mövzusunda müzakirə aparılıb. Bu müzakirələr həmin ölkənin mövcud durumu və hansı vəziyyətdə olması barədə tam aydın təsəvvür yaratmaq üçün

na da razı olduqları özünü biruzə verir.

Qeyd olunan mövzuda işğalçı ölkədə aparılan müzakirələr zamanı Ermənistanı qarşı bir çox haqsızlıqlarda Qərbi ittiham etməyə başlayan "Armenia Today" xəbər saytının keçmiş baş redaktoru Arğıştı Kiviryan iştirakçıları təəccübləndirib. "Qərb region ölkələrindən öz maraqları üçün, o cümlədən İran və Rusiyaya qarşı istifadə etməyə çalışacaq", deyən Kiviryanın sözləri ermənilərin kürkünə birə salıb. Yeni bu zamana qədər Qərbi özləri üçün sığınacaq bilənlər üçün onun dedikləri "soyuq düş effekti" verib. Onun sözlərinə görə, Rusiya ilə İran arasında kommunikasiya marşrutu ya Ermənistandan, ya da Azərbaycandan keçir və Qərb, ilk növbədə ABŞ bu axınları kəsməyə çalışır, marağı da budur. "ABŞ birbaşa deyir ki, buna imkan verməyəcək və ona görə də Azərbaycanı dəstəkləyirlər", deyən politoloqun ifadələrinə görə, Ermənistan Va-

Maraqlıdır, Fransa niyə Ermənistanı yardım etməli, silah göndərməli idi? Bəlkə bununla bağlı razılışması var idi? Yoxsa, Fransa Azərbaycanla düşmən dövlət idi ki, Ermənistanı silah-sursat göndərə? Ya da ermənilərin əvəzinə fransızlar 44 gün ərzində döyülməli idilər? Əlbəttə ki, yox. Bəs elə isə niyə ermənilər belə bir iddiadadırlar? Bu hay tayfası əgər Ukraynaya olan köməyi nəzərdə tutaraq belə bir arzuda olublarsa, yanılıblar, çünki Ukrayna özünü birmənalı şəkildə qərbyönlü dövlət olaraq elan edib. Ermənistan isə hələ bilmir, təyin edib belə bilmir özünü hansı yöndə göstərsin. Bu baxımdan da Ermənistanı Ukrayna ilə məqaisə etmək və bu məqama istinad edərək kömək ummaq belə axmaqlıqdır. Üstəlik, ummağa haqları olmadığı, eləcə də özlərinin haqsız olduqları halda Fransanın ermənipərəst mövqeyinə, ən azından onları hansısa mənada müdafiə etmək cəhdlərinə belə cavab vermək erməni nankorluğudur. Daha dəqiq desək, Fransanın səylərinin mənasızlığını anlayan ermənilərdən gözlənilən növbəti nankorluqdur.

İnam Hacıyev



Abort: həvəs, yoxsa cinayət?

Abort arzuolunmaz hamiləliyin cərrahi yolla sonlandırılması deməkdir. Abort müəyyən mənadada uşaqlığın bütün daxili hissəsinin təmizlənməsidir. Xatırladaq ki, bir neçə ay bundan öncə ABŞ-da qadınlara abort hüququ verən qanunun bəzi ştatlarda ləğv ediləcəyi iddialarından sonra minlərlə qadın küçələrə axışmışdı. Bir çox ölkələrdə isə qadınların abort hüququ mübahisəlidir.

kasının aparılması tələb olunduqda abort edilir.

Türkiyədə hamiləliyin sonlandırılması məqsədi ilə həyata keçirilən abortlar üçün qanuni məhdudiyet son menstruasiya dövründən 10 həftə ilə məhdudlaşır.

10-cu həftədən yuxarı hamiləliyin istəyə bağlı olaraq sonlandırılması Türkiyədə qanuni deyil. Lakin körpədə ağır əlillik olduqda və ya hamiləliyin davam etdirilməsinin ananın həyatı üçün təhlükə ya-

Qeyd edək ki, elə abort sözü də qaşımaq deməkdir. Lakin bu üsulla uşaqlığın həddindən artıq sıyrılması, yapışma riski və uşaqlığın perforasiyası nəticəsində daxili divarın zədələnmə riski daha yüksək olduğu üçün indiki vaxtda istifadə edilmir.

Vakuüm abort

Bu gün abort daha çox vakuüm aspirasiya üsulu ilə həyata keçirilir. Bu texnika digər metoddan daha az zərərliyə malikdir.

Vakuüm abort texnikasında uşaqlıq boynu vasitəsilə uşaqlığa birdəfəlik steril kanullar daxil edilir və mənfi təzyiqli təmin edən Karmen adlı iynə ilə hamiləlik sonlandırılır. Bu proses ultrasəs rəhbərliyi altında içəridə heç bir toxuma qalmadığına əmin olana qədər təkarlanir və təxminən 5-6 dəqiqə çəkir.

Abort qiymətləri

Abort qiymətinin müəyyən edilməsi hər bir klinikanın və həkimin qərarına uyğun olaraq həyata keçirilir.

Burada istifadə olunan materiallar

Bundan əlavə, dünyada 91 milyon qadının abort etmək hüququ yoxdur. 700 milyon qadının isə təhlükəsiz, qanuni abort xidmətlərinə çıxışı yoxdur. Bəs ünyada qadınların hansı şərtlərdə abort etmək hüququ var, yaxud yoxdur? SİA mövzu ilə bağlı araşdırma aparıb.

Abortun tarixi

Bu, bütün dünyada illərdir təbiq edilən və həddləri qanunlarla müəyyən edilən hüquqdur. Abort dünyada bir çox fərqli məhdudiyətlərlə icazə



zə verilən və ya qadağan edilən bir prosedir.

Hamiləliyin hansı həftəsində abort edilə biləcəyi ilə bağlı da ölkələr arasında fərqlər var. Bununla belə, abortu məhdudlaşdıran və məhdudlaşdırmayan ölkələrdə abort göstəricilərinin bir-birinə çox yaxın olması ilə bağlı diqqət çəkən məlumatlar var. Xatırladaq ki, bəzi ölkələrdə abort qeyri-qanuni və təhlükəli yerlərdə edilir.



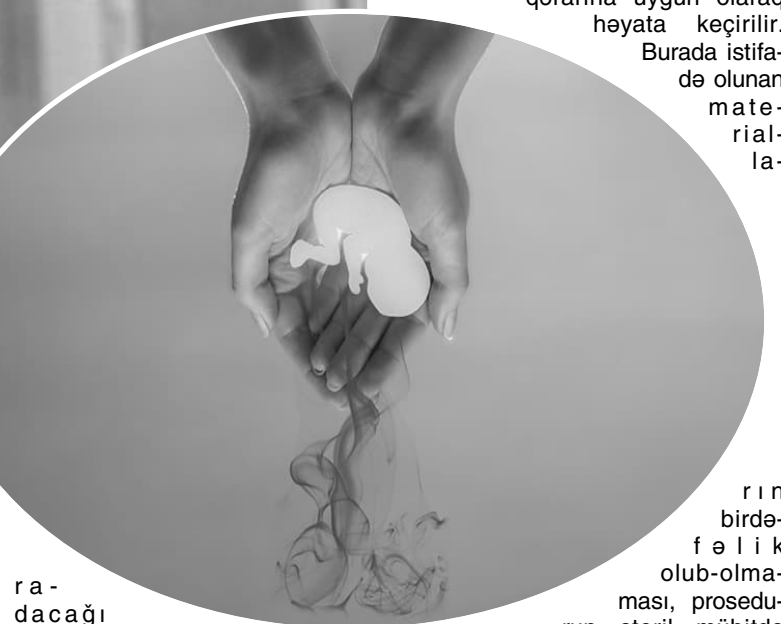
Dünyanın 73 ölkəsində abort qanuni olduğu halda, 68 ölkədə qadağandır. Türkiyədə isə hamiləliyin 10-cu həftəsinə qədər abort qanunidir.

Abort hansı vəziyyətlərdə edilir?

Döün uşaqlıq yolunda müxtəlif

üsullarla çıxarılması prosesinə abort deyilir. Abort arzuolunmaz hamiləliyin, eləcə də arzu olunan, sağlam hamiləliyin sonlandırılması üçün edilə bilər.

Körpənin ürək döyüntüsünün dayandığı, hamiləlik dövründə zərərli dərmanların istifadəsi və ya yüksək dozada radiasiyaya məruz qalması, boş hamiləlik kimi embrion əmələ gəlməsinin heç görülmədiyi və ya hamiləliyin davam etməsinin təhlükə yarada biləcəyi hallarda ananın həyat təhlükəsizliyi üçün abort lazımdır. Uşaqlıq yolunun qalınlaşması olan qadınlarda, uşaqlıq yolunun xərçənginin diaqnozu üçün biopsiya tələb olunduqda, anormal vaginal qanaxma ilə müraciət edən xəstələrdə qanaxmanın dayandırılması və toxuma diaqnosti-



radacağı hallarda səhiyyə şurasının qərarı ilə hamiləliyə xitam verilir. Əgər 10-cu həftə ərzində abort edilirsə, buna qeyri-qanuni abort deyilir.

Abort necə edilir?

Abort əməliyyatı əvvəllər sərt metal aletlərlə həyata keçirilirdi. Bu aletlərlə uşaqlıq yolu sıyrılırdı.

rin birdəfəlik olub-olmaması, prosedurun steril mühitdə aparılması, həkimin təcrübəsi və səriştəsi qiyməti müəyyən edən əsas amillərdir.

Abort nə qədər vaxt aparır?

Abort prosesi hamiləlik həftəsi ilə bağlı olsa da, təxminən 5-10 dəqiqə davam edən bir prosedir.

Ardı Səh. 13

Əvvəl-Səh-12

Hamiləlik həftəsi artıqca dövr təbii olaraq uzanır.

Sedativ anesteziya altında abort etmiş xəstələrdə xəstənin yüngül anesteziya dozası və prosedurdan sonrakı istirahət müddəti nəzərə alınmalıdır. Bu növ anesteziya ilə abort edən xəstələrdə əməliyyatın müddəti eynidir, lakin əməliyyatdan sonrakı müddətə 15-20 dəqiqəlik istirahət müddəti əlavə edilməlidir.

Abortdan əvvəl pasient nələrə diqqət etməlidir?

Abort əməliyyat olaraq qəbul edilmir, lakin cərrahi müdaxilə kimi qəbul edilməsi lazım olan bir prosedurdur. Qısrıqlıq qaydalarına səlahiyyətli və təcrübəli insanlar riayət etdikdə, risk demək olar ki, olmur.

Sedativ tipli anesteziyaya məruz qalacaq xəstələr 4-6 saat əvvəl yemək-ichməyi dayandırmalıdır. Siqaret çəkenlər prosedurdan 4-6 saat əvvəl siqaret çəkməməlidirlər. Prosedurun aparılacağı mərkəzə gələrken sizə köməklik göstərəcək yaxınınızla gəlməyə üstünlük verilir.

Prosedurdan əvvəl qan uyğunsuzluğu baxımından qan qrupu məlumatı tələb olunur. Nəhayət, əgər

Təcrübəli və məlumatlı insanlar tərəfindən düzgün texnikadan (vaku aspirasiya) istifadə etməklə həyata keçirilən abortda risk demək olar ki, yoxdur. Lakin bu cərrahi əməliyyat olduğundan bəzi riskləri qeyd etmək yerinə düşər:

- * Uterusda infeksiyanın inkişafı,
- * Uşaqlığın perforasiyası,
- * Qanaxma,
- * Həddindən artıq qaşınma səbəbindən uşaqlıqda yapışmalar (Asherman sindromu),
- * Hamilə qala bilməmək,
- * Anesteziya ilə əlaqəli ağırlaşmalar.

Demək olar ki, bunların hamısı qarşısı alına bilən problemlərdir. Steril bir mühitə əməl olunarsa, hər bir xəstə üçün fərqli alətlərdən istifadə edilərsə, əməliyyat zamanı və sonra ultrasəs ilə uşaqlıqdaxili qiymətləndirmə aparılırsa, əməliyyatdan sonra müvafiq antibiotiklərdən istifadə edilərsə, bu problemlərlə çətin qarşılaşacağıq.

Dövlət xəstəxanasında abort Türkiyədə 18 yaşına çatmış və hamiləliyin 10 həftəsindən az olan hər bir qadının hamiləliyini dayandırmaya hüququ var. Tək qadınlar üçün partnyorun razılığı tələb olunmadığı halda, evli qadınlar üçün abort prosedurundan əvvəl həyat

180-dən çox qadın ağır cinayətə görə mühakimə olunub. Human Rights Watch təşkilatının məlumatına görə, abortda ittiham olunan qadınlar bəzən 40 ilə qədər həbs cəzası ilə mühakimə olunurlar.

Nikaraqua

Nikaraqua 2006-cı ildə abortu tamamilə qadağan edib.

Malta

Maltada hamilə qadınların həyatları təhlükə altında olsa belə, abortdan tamamilə məhrum edirlər. Bu, aborta qadağa qoyan yeganə Avropa İttifaqına üzv dövlətdir və abort etdirən qadınları 3 ilə qədər həbs gözləyir.

Polşa

Katolik kilsəsinin güclü olduğu Polşada Avropada olan ən məhdudlaşdırıcı qanunlar var. Burada 2021-ci ildə abort qanunu məhdudlaşdırılıb. İndi aborta yalnız qadının həyatını xilas etmək, sağlamlığını qorumaq və ya zorlama və qohumluq münasibətləri nəticəsində hamiləliyi dayandırmaya üçün icazə verilir.

Afrika ölkələri

Guttmacher İnstitutunun məlumatına görə, son 30 ildə istənməyən hamiləliklər 15 faiz azalıb, abortlar isə 13 faiz artıb. Bir çox Afrika ölkələrində abortla bağlı məhdudlaşdırıcı qanunlar var. Məsələn, Nigeriyada aborta yalnız qadının həyatı təhlükədə olduqda icazə verilir, Botsvana və Zimbabvedə isə zorlama nəticəsində yaranan hamiləliklərdə aborta icazə verilir.

Bu siyahıya digər ölkələr Dominikan Respublikası, Misir, Haiti, İraq, Madaqaskar, Nikaraqua, Filipin, Seneqal və Surinam daxildir.

Qadınların həyatını xilas etmək üçün aborta icazə verən ölkələr

Dünyada 42 ölkə və ya ərazi hamilə qadının həyatını xilas etmək üçün aborta icazə verir. Çili hazırda bu kateqoriyaya aiddir, lakin ölkədə yeni konstitusiyaya hazırlanır. Abort qadağasının yumşaldılacağına işarələr var.

Bu siyahıda digər ölkələrə Bəhreyn, Qvatemala, Kiribati, Livan, Liiviya, Malavi, Myanma, Nigeriya, Oman, Cənubi Sudan, Tanzaniya və Uqanda daxildir. 50-yə yaxın ölkə-region sağlamlıq və ya müalicə səbəbiylə aborta icazə verir. Sağlamlığa bəzən fiziki, bəzən də ruhi sağlamlıq daxildir.

Bu kateqoriyaya daxil olan ölkələrə Polşa, Əlcəzair, Boliviya, Botsvana, Burundi, Kamerun, Kosta-Rika, Cibuti, Ekvador, Küveyt, Mərakeş, Pakistan, Peru, Səudiyyə Ərəbistanı, Toqo və Zimbabve aiddir.

13 ölkə və ya ərazi "müxtəlif şərtlərdə abort"a icazə verir. Bəzi ölkələr zorlama, qohumluq əlaqəsi və ya digər əsaslarla abort hüququnu tanıyır. Bu siyahıya Efiopiya, Finlandiya, Hindistan, Ruanda, Tayvan və Zambiya daxildir.

Son vaxtlarda abort məhdudiyətini ləğv edən ölkələr

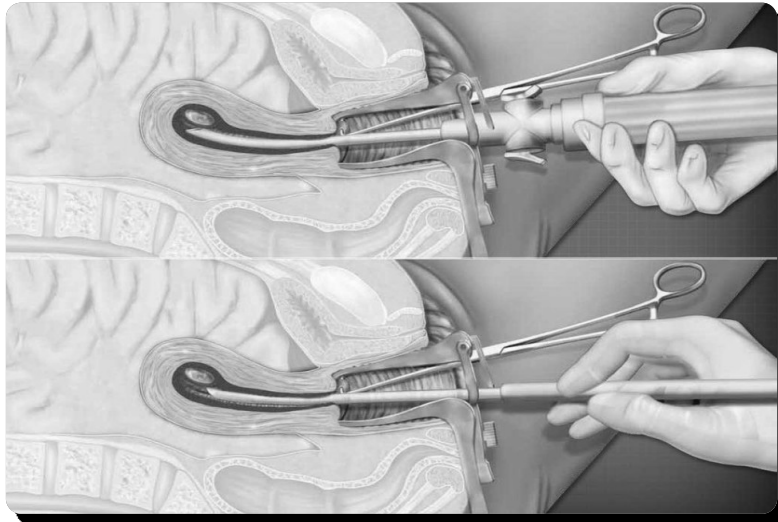
Kolumbiya

Kolumbiyanın Ali Konstitusiyası Məhkəməsi fevral ayında hamiləliyin 24-cü həftəsinə qədər abortu qanuniləşdirmək qərarına gəlib.

Meksika

Sentyabrda Meksikanın Ali Məhkəməsi yekdilliklə abortu cinayət hesabından çıxarmaq qərarına gəlib. Hamiləliyin 12-ci həftəsinə qədər aborta icazə verilir.

Abort: həvəs, yoxsa cinayət?



qan durulaşdırıcı dərmanlardan istifadə edilərsə, prosedurdan əvvəl dərman qəbul etməmək tövsiyə olunur.

Abortdan sonra nə edilməlidir?

Normal qidalanma abort prosedurundan 1-2 saat sonra edilə bilər. Həmin gün ürək bulanmasına səbəb olan qidalardan uzaq durmaq faydalıdır. Prosedura sedativ anesteziya ilə həyata keçirilərsə, 6-8 saat avtomobil sürmək kimi diqqət tələb edən fəaliyyətlər edilməməlidir.

Həkimin verdiyi dərmanlar dəqiq istifadə edilməli, varsa abortdan sonra ilk 72 saat ərzində qan uyğunsuzluğu inyeksiyası edilməlidir.

* İlk həftə 10 gün ərzində çox olmasa da, menstruasiya ağrısı və bəzi qanaxmalar ola bilər.

* Abort prosedurundan sonra qanaxmanın olmaması anormal bir vəziyyət deyil və narahat olmağa ehtiyac yoxdur.

* Prosedurdan təxminən 2 həftə sonra həkimə getmək lazımdır.

* Abortdan sonra ilk 2 həftə ərzində cinsi əlaqə tövsiyə edilmir.

* Abortdan sonra həmin gün ayaq üstə durmaq qəbul etmək olar, ancaq vanna, vanna və hovuzdan istifadə üçün 2 həftə gözləmək lazımdır.

* Qadın prosedurdan bir gün sonra işə gedə bilər.

" Antibiotik istifadəsi zamanı spirtli içki tövsiyə edilmir.

" İlk menstrual qanaxma abortdan 4-6 həftə sonra baş verir, bəziləri azala bilər, bu da gözlənilir.

Abortun riskləri nələrdir?

yoldaşının razılığı tələb olunur. Dövlət xəstəxanasında da eyni prosedur özəl klinikalarda olduğu kimi eyni prosedurlar çərçivəsində həyata keçirilir.

Ötən aylarda mətbuata ABŞ-da bütün qadınlara abort hüququ verən 1973-cü il qətnaməsinin bəzi ştatlarda ləğv ediləcəyi ilə bağlı xəbərlər yayılmışdı. İddialardan sonra ABŞ-ın müxtəlif ştatlarında minlərlə qadın abort hüququ üçün küçələrə axışmışdı. Nəhayət, Oklahoma qubernatoru Kevin Stitt bəzi istisnalarla aborta qadağa qoyan qanun layihəsini qəbul etdi ki, bu da ABŞ-da ən məhdudlaşdırıcı abort qadağasıdır.

Ən çox abort olan ölkələr

Dünyada aborta hər şəraitdə qadağa qoyan 24 ölkə və ya region var. Bu, o deməkdir ki, reproduktiv yaşda olan təxminən 91 milyon qadın abort hüququna malik deyil.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) məlumatına görə, insanlar təhlükəsiz abort etmədikdə təhlükəli aborta müraciət edirlər ki, bu da məhdudlaşdırıcı tədbirlər görülməyən ölkələrdə daha çox rast gəlinir.

El Salvador

Dünyada ən məhdudlaşdırıcı qanunlara malik olan El Salvadorunda abort cinayətdir. Hamiləlik qadının həyatına və ya sağlamlığına təhlükə törədikdə, hətta zorlama nəticəsində hamiləlik dövründə də abort qadağandır. Bu ölkədə 1998-ci ildən bəri istisnasız olaraq abort qanunsuzdur.

Son 20 ildə təcili abort etdirən



2007-ci ildə Mexikoda abort dekriminallaşdırılıb.

İrlandiya

İrlandiya 2018-ci ildə abort qadağasının konstitusiyasından çıxarılmasına səs verib. Hamiləliyin 12-ci həftəsinə qədər, qadının sağlamlığı və ya həyatı risk altında olanda və ya döldə anadangəlmə qüsurlu olduqda aborta icazə verilir.

Argentina

Argentinəli millət vəkili 2020-ci ilin sonunda hamiləliyin 14-cü həftəsinə qədər və ondan sonra müəyyən hallarda abortu qanuniləşdirən qanun layihəsini qəbul etdilər.

İstək üzərində abort

76 ölkə hamiləliyin müddəti fərqli olsa da, tələb əsasında aborta icazə verir. Ən çox görülən hamiləlik müddəti 12 həftədir, lakin bir çox ölkələrdə bu müddət dəyişir. Misal üçün, Fransada abort üçün uyğun hamiləlik müddəti 16 həftə, İspaniyada 14 həftə və İtaliyada 90 gündür. Bir çox Avropa ölkələri, ABŞ, Kanada, Çin, Rusiya tələb əsasında aborta icazə verir.

Türkiyə də istəklə aborta icazə verən ölkələr arasındadır. Türkiyədə könüllü abort 1983-cü ildə qanuniləşdirilib. Hamiləliyin 10-cu həftəsinin sonuna qədər, qadın qurban olduğu halda isə 20-ci həftənin sonuna qədər hamiləliyin dayandırılması qanunidir.

Nəhayət, ABŞ-ın abort qanu-

nunun Ali Məhkəmənin qərarı ilə dəyişəcəyi təqdirdə bəzi ştatların abort məhdudiyətlərini dəyişəcəyi düşünülür. Bu, ABŞ-ın bəzi bölgələrində və digər inkişaf etmiş ölkələrdə, o cümlədən qonşu ölkələr Kanada və Meksikada məhdudlaşdırıcı abort qanunlarının tətbiq ediləcəyi ehtimalını artırır.

Cərrah, mama-ginekoloq Ləman Əliyeva: "Döl qüsurlu olanda, yaxud inkişafdan qalmış hamiləlik baş verərsə, abort olunması normaldır.

Azərbaycanda qanuni və qanunsuz abort var. Yəni, xəstə müəyyən həftəsinə qədər öz istəyi ilə bağlı abort etdirə bilər. Müəyyən həftə dedikdə isə 12 həftəyə qədər olan zaman nəzərdə tutulur. Təbii ki, 12 həftənin üzərindəki, yəni 3 aydan sonrakı abort qanunsuz sayılır.

Abort qiymətlərinə gəldikdə isə bu hər klinikada fərqlidir. Məsələn, dövlət xəstəxanalarında əsasən pulsuz, özəl klinikalarda isə müəyyən qiymətdir. Məsələn, bizdə kiçik abortların qiyməti 250 AZN-dir. Abortdan bir gün əvvəl antibiotik qəbuluna, sonra anti-septik şamlardan istifadə etmək lazımdır. Xarici ölkələrdə abortla bağlı kəskin qayda-qanunlar var. Yəni, abortun mütləq tətbiq edilməsi ilə bağlı rəsmi sənədlər olmalıdır. Bizdə isə daha rahatdır.

Abortun bir sıra riskləri var. Həm uşaqlıq boynu açıqlır deyər inkişafının keçmə riski yüksəkdir, həm də bəzi xəstələrdə qanaxma və uşaqlığın deşilmə riski ola bilər"

Ayşən Vəli



“Azərbaycanın qırmızı xətti Qarabağla bağlıdır”



“Ermənistanın baş naziri sülh sazişinin imzalanmasını ləngitmək üçün növbəti təxribata əl atıb və tərəflər arasında müəyyən fikir ayrılığını bəhanə gətirərək, hələlik, Ermənistan və Azərbaycan arasında “çərçivə sazişi” imzalamağı təklif edib”. Bunu “Səs” qəzetinə açıqlamasında ANAP-ın sədri Abutalıb Səmədov bildirib.

Onun sözlərinə görə, Paşinyanın dediyindən belə çıxır ki, Azərbaycanın təklif etdiyi layihədə razılaşdırılması mümkün olmayan məqamlar var: “Belə iddia edir ki, həmin müddəaları təklif olunan sülh sazişindən çıxarıb, ilkin olaraq müəyyən çərçivə sazişi imzalamaq olar. Ancaq nədənsə əlavə izahat vermək “əziyyətinə” qatlaşmıyaraq Ermənistanı Azərbaycanın irəli sürdüyü təkliflərdə nəyin qane etmədiyini açıq bildirmir. Sülh sazişinin “Vaşinqton variantı”nda (ermənilər ona “Azərbaycan variantı” deyirlər) Rusiyayı nəyin qane etmədiyini bilir. Rusiya prezidenti bu barədə “Valday” forumunda da bəyanat verib dedi ki, əgər Er-

mənistan Azərbaycanın Qarabağ üzərində suverenliyini tanıyarsa, biz buna etiraz etmirik. Ermənistanın Azərbaycanın Qarabağ üzərində suverenliyini tanıması Praqa sənədində öz əksini tapıb. Soçidə də eyni sənəd imzalandı. Ona görə də V.Putinin bəyanatının təxribat xarakteri daşdığı və erməni cəmiyyətinə Paşinyana qarşı qaldırmaq məqsədi güddüyü heç kimdə şübhə doğurmur. İndi Paşinyan da açıq şəkildə deməlidir ki, hansı məsələ Ermənistanı qane eləmir və o məsələləri saziş layihəsindən çıxarıb ortaya hansı çərçivə sazişi qoymaq istəyir. Azərbaycanın qırmızı xətti Qarabağla bağlıdır. Sülh sazişində Qarabağ ifa-

desi keçməməlidir və Qarabağ barədə Azərbaycanın Ermənistanla danışmayaçağını hamı bilməlidir. Suverenliyimizi tanıyıbsansa, ərazimlə bağlı iddia irəli sürməyin, hər hansı məsələyə müdaxilə etməyə çalışmağın qeyri-mümkündür. Azərbaycanın bu mövqeyi tamamilə düzgündür və hamı tərəfindən müdafiə olunmalıdır. İnanmıram ki, ermənilərin çox güvəndiyi ABŞ Ermənistanın bu mövqeyini dəstəkləsin. Görünür, bunu bildiyindən Ermənistan indi Rusiyaya sığınmağa çalışır. Ancaq Ukrayna müharibəsi bölgədə qüvvələr nisbətində ciddi təsir göstərəcək. Rusiyayı bölgədən çıxarmaq üçün real şərait yaranıb və ABŞ bundan istifadə etmək istəyir. Bu səbəbdən Paşinyanın irəli sürdüyü bu “çərçivə sazişi” ideyası yəqin ki, nə ABŞ, nə də Aİ tərəfindən dəstəklənməyəcək”.

Gülyana

“Tarixi nadir”i sonadək...

Felyetonsayağı söhbət

Sırağagündən oxuyuram, açırım, bir də oxuyuram, vallah da, billah da bir şey anlamıram. Öz də ki, heç də az oxumamışam ha... Bir vaxtlar Məşədi İbadı qınayırdıq. Yazıq deyirdi ki, “Tarixi nadir”i yarıyadək oxumuşam, ancaq bunları anlamıram. Mən Məşədidən fərqli olaraq “Tarixi nadir”i sonadək oxumuşam, bu söhbətdən yenə bir mənə anlamadım axı. Vallah, əvvəl utandım, dedim bunun mənasını kimdən soruşum, kim mənə kömək etsin? Sonra fikirləşdim ki, niyə utanım axı? Deyir bir şeyi bilməmək günah deyil, onu öyrənməmək günahdır.



Odur ki, əziz Molla Nəsrəddin, yenə də səni səsləməli oldum. Dedim, haralardasan, ay Molla Nəsrəddin, gələsən bu məsələni mənə anladasan, görüm axı bu nə deməkdir. Çox sağ ol, sən də sözü mü yerə salmadın, gəldin. Yaxşı da ki, gəldin, yoxsa beynim qarışmışdı, anlamağa çalışırdım, anlamadıqca da ürəyim partlayırdı.

Bir daha çox sağ ol, gəldin və soruşdun. Mən də bu İranın ali rəhbəri Ayətulla Xameneinin xarici siyasət üzrə müşaviri Əli Əkbər Vilayətinin söylədiklərini bir-bir sənə söylədim. Dedim, Molla, çox xahiş edirəm, mənə izah et, görüm, axı bu nə demək istəyir, necə yeni: “Hər bir azərbaycanlı iranlıdır, hər bir iranlı azərbaycanlıdır. Qeyri-İran pasportu olsa da və ya İrandan kənardə yaşasalar da, bu, belədir. Mən də azərbaycanlıyam. Qürur hissi ilə demək istəyirəm ki, digər iranlılar kimi, mən də özümü azərbaycanlı hesab edirəm. Mən Əlburz dağlarının ətəyindənəm. Mən də digər iranlılar kimi qürurlu İranın hər bir hissəsini ruhumun və qəlbimin bir guşəsi hesab edirəm və həтта onu qorumaq üçün canımı da verərəm”.

Vallah, nə yalan deyim, Molla baba da başladı fikirləşməyə. Həm də dərin xəyallara getdi. Əvvəl elə bildim o da anlaya bilmədi. Ona görə də mən başladım söhbətə:

“Ay Nəsrəddin baba, bu müşavir çox söz deyib ha, elə bilərsən tək budur. Lakin onları qoyuram bir kənara, hələlik tək bunu bilmək istəyirəm, “hər bir azərbaycanlı

iranlıdır, hər bir iranlı azərbaycanlıdır”, nə deməkdir?

Mən danışırım, amma Nəsrəddin baba fikirdədir ki, fikirdədir. Gözlərini uzaq bir nöqtəyə dikib, xəyallara dalıb bu kişi. Mənsə düşündüm ki, gözləməkdən başqa çarəm yoxdur. Susdum.

Aradan bir xeyli vaxt keçdi. Molla baba dedi:

“Hə, bala, bu İranda vəziyyət necədir?”

“Necə olacaq, baba, molla rejimi camaatın başına oyun açır. Budur, iki aydır ki, insanlar küçələrdə bu rejimə qarşı qalxıblar. Orada insan hüquqları o qədər tapdanır, insanların əlindən alınır ki, camaat ta buna tab gətirmir. Bu səbəbdən də İran dağılır. Camaat deyir ki, ya bizim hüquqlarımız bərpa olunacaq, ya da molla rejimi devrilləcək.

“Bəs bu molla rejiminin sizinlə münasibəti necədir?”

“Necə olacaq, ay Molla Nəsrəddin. Biz elə bir qonşuyuq ki, ilanla da yola gedərik. Bizim indiyədək kimləsə bir sözü mü söhbətimizi eşitmisən? Gözümüz özümüzə, sözü mü özümüzə. Nə Ermənistan kimi kiminsə torpağında gözümüz olub, nə də İran kimi qonşunun birinə yardım edib o birinin üstünə salmışıq. Bizimlə işi olmayanla biz əbədiyyən dostuq. Şükür Allaha torpağımız, sərvətimiz özümüza yetər.

Molla Nəsrəddin:

“Bəs necə olub ki, bu Vilayəti belə danışmış?”

“Vallah, Molla baba, heç bilmirik, nə olub bunlara. Biz oturmuşuq ölkəmizdə, sakit, səssiz. Bunlar içləri ilə əlləşirlər. Gündə bir söz, bir sov. Bu Qarabağ Zəfərindən sonra dəfləri dönüb.

“Hə, belə de də, bala, indidə anlamıram. Həm də çox yaxşı anlamıram. İndi mən bunu izah edim, siz də qulaq asın. Deyəsən sizin bu qonşular bir-biri ilə dodaq-dodağadılar. O ili Paşinyan deyirdi ki, Qarabağ Ermənistanıdır. İndi də Vilayəti deyir ki, bütün azərbaycanlılar iranlıdır.

Paşinyanı dediyi sözə peşman edib oturdunuz yerində. İndi özü ta lap uca səslə Qarabağ Azərbaycanı deyir. Əslində İran qədim Azərbaycan əraziləridir. Bir zamanlar Arazi ayırıb, lül ilə doyurandan sonra o tay oldu İran. İndi bu Vilayəti bir az hissələrə qapılır, amma nahaq. Bütün azərbaycanlılar iranlı deyil, amma iranlılar azərbaycanlılardır. Sadəcə yarısı qalıb o tayda, olub iranlı.

Qaldı Vilayətinin özünü azərbaycanlı hesab etməsinə, bəli, azərbaycanlıdır, çünki İran Azərbaycanıdır. İran uğrunda canından keçməsinə gəlincə isə burada gizli məqamlar var, bir də əsarəti altında olduğu molla rejiminin qorxusu.

Amma hansı gizli məqamdan asılı olmayaraq, Vilayəti də, o biri, bu biri də bilməlidir. Bilməlidir ki:

Ağalar bilmədi birdir bu torpaq,

Təbriz də, Bakı da Azərbaycanıdır.

Bir elin ruhunu, dilini ancaq

Kağızlar üstündə bölmək asandır.

“Nə, gözəl misralar söylədiniz, Nəsrəddin baba.

“Hə, bala, qoy bu da olsun Molla Nəsrəddin nəsihəti. Bir gün də Vilayətilər bunu təsdiq edər...”

Mətanət Məmmədova



Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Gənc nəslin milli mənlük şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi" çərçivəsində hazırlanıb.

Böyük Vətən Müharibəsinin 100 yaşlı veteranı, əfsanəvi tank komandiri Həzi Aslanovla birgə döyüşmüş Dmitri Ryazantsev Moskvada öz evində "Moskva-Baku" portalına maraqlı müsahibə verib. Veteran 2 dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Həzi Aslanov haqda xatirələrini danışdı. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

Böyük Vətən Müharibəsi veteranı, Stalingrad döyüşünün iştirakçısı Dmitri İvanoviç Ryazantsev öz evində azərbaycanlı dostları ilə görüşüb. Moskvadakı azərbaycanlıların milli-mədəni muxtariyyətinin nümayəndələri veteranı ilk dəfə deyil ki, ziyarət edirlər. Və onların dostluğu təsadüfi deyil.

Dmitri İvanoviç Ryazantsev in sağlamlığı qaydasındadır. Tam

ələhiddə tank alayı. Hazırlıqdan sonra bizə hərəkətə keçməyə icazə verdilər. Və bu döyüşlərdə Həzi Aslanovun alayı böyük rol oynadı. Almanlar 200 tank çıxarmışdılar və sonda onları biz sürdük"- deyir Dmitri İvanoviç Ryazantsev xatırla-

rəmanlıqlara görə o, Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görüldü"- Dmitri İvanoviç Ryazantsev deyir.

Dmitri İvanoviçin və özünün bütün sinəsi boyu müxtəlif orden

yə- Bakıya səyahət təklifi təqdim olundu.

Dmitri İvanoviç 2023-cü ilin yazında Bakıya səfər etmək təklifini öz planına yazdı. Onun əfsanəvi

Həzi Aslanovun döyüş yoldaşı: "O, böyük qəhrəman idi"



100 yaşı var, özünü əla hiss edir və yaddaşından şikayətlənmir. Stalingrad döyüşünün iştirakçısı müharibə illərini sanki dünənki kimi xatırlayır. Azərbaycan generalı Həzi Aslanovu da yaxşı xatırlayır, çünki onlar Stalingrad yaxınlığında üçüncü mexanikləşdirilmiş tank korpusun-

Yır. O vaxt Dmitri İvanoviçin 20 yaşı var idi, lakin o, artıq tank komandiri idi. Sovet tank korpusu Paulus ordusunu mühasirəyə aldı. Tank korpusumuzun vəzifəsi cəbhənin yarılmasının qarşısını almaq idi, çünki Stalingrada cəmi 40 kilometr qalmışdı. Stalingrad yaxınlığında döyüşlər çox ağır keçdi. Hamı qəhrəmanlıq göstərdi,- Dmitri İvanoviç xatırlayır. Axı onları döyüşə əfsanəvi Həzi Aslanov gətirib. Onlar- gənc tankçılar azərbaycanlı komandiri yalnız bir-



da birgə döyüşmüşlər. Birlikdə Dmitri İvanoviçin ağır yaralandığı Vexnekumskayanı azad etmişdilər.

"Noyabrın 20-də səhər tezdən artilleriya hazırlığı apardıq. Hazırlıqda bütün artilleriya, korpus və tank alayları iştirak edirdi. O cümlədən Həzi Aslanovun 55-ci

leşmələrdə görüldülər. Amma onlar heçqətən də tankçı adına layiq olmaq istəyirdilər.

"Həzi Aslanov Krimdən Stalingrad cəbhəsinə- bizə gəldi. Xoş simalı, ağıllı, qətiyyətli, iradəli bir komandir idi. Onda gənc idi. Onun 32, mənim isə 20 yaşım vardı. Biz leytenantıq, tank məktəblərinin məzunlarıyıq, korpus yaratmışıq, orada onun haqqında danışdı, nümunə göstəririk. Həzi Aslanov təcrübəli komandir idi. O, həmişə korpusda şöhrət qazanıb. Stalingrad döyüşündə göstərdiyi böyük qəh-



REPORTAJ



ve medallar var. Hərbi forma üzərində siz həmçinin Qırmızı Bayraq ordeni, iki Qırmızı Ulduz ordeni, "Hərbi xidmətlərə görə" və "Stalingradın müdafiəsinə görə" medallarını görə bilərsiniz. Azərbaycanlı dostları ilə ünsiyyətdə olan Dmitri İvanoviç daha çox maraqlı və qəhrəmanlıq hekayələri danışdı. Görüşün sonunda veterana xoş hədiyy-

Azərbaycan sərkərdəsi Həzi Aslanovun vətəninə səfər etmək arzusu böyükdür. Əsas odur ki,- veteran zərafət edir,- indi sağlamlıqla razılaşmaq lazımdır.

Tərcümə - Elçin Bayramlı
<https://www.youtube.com/watch?v=GfwDD6TUg9U&feature=youtu.be>



Ronaldo "Mançester Yunayted"dən təzminat almayacaq

Kriştiano Ronaldo "Mançester Yunayted"lə müqaviləyə qarşılıqlı razılaşma əsasında xitam verdikdən sonra klubdan heç bir ödəniş almayacaq. İngiltərənin nüfuzlu "The Telegraph" nəşri xəbər verir ki, hücumçu və klub oyunçunun heç bir təzminat ödəmədən ayrılacağına dair razılığa gəlib.

Qeyd edək ki, Ronaldoun müqaviləsinin başa çatmasına 8 aydan bir qədər az vaxtı var idi. Kriştiano bu müqavilənin şərtlərinə görə 17 milyon funt-sterlinqə qədər qazana bilərdi.

Narkomaniya niyə sürətlə artır?

Narkomaniya global problem kimi pandemiya qədər təhlükəlidir. Dünyada milyonlarla insan hazırda narkotikdən asılı vəziyyətdədir. Keçən il dünyada təxminən 275 milyon insan narkotik vasitələrdən istifadə edib, onlardan 36 milyonu narkomaniya pozuntusundan əziyyət çəkib. 2019-cu ildə 494 000 insan narkotik istifadəsi və bununla bağlı sağlamlığa təsirindən dünyasını dəyişib. Demografik dəyişikliyə əsaslanan proqnoz 2030-cu ilədək narkotiklərdən istifadə edənlərin sayının dünyada 11%, Afrikada isə 40% artacağını göstərir.

"ti" və ya "şüşə" adlandırılan metamfetaminin geniş yayılması ilə bağlıdır. Qaçqınal yolu ilə ölkəmizə gətirilən bu narkotik vasitənin qiymətinin çox ucuz olduğu - təxminən 5-15 manata satıldığı bildirilir. Belə bir ucuz vasitənin geniş yayılması Azərbaycanda narkomaniyanın əhatə dairəsini genişləndirib və artıq demək olar ki, ölkənin hər yerində narkotik vasitələr satılır.

Bir daha qeyd edilməlidir ki, narkomaniyanın yayılmasının əsas səbəbi narkotik vasitələrin ucuz və əlçatan olmasıdır. Narkotik vasitələrin yayılmasının qarşısını almaq, əslində, maariflənmədən keçir.

Bununla əlaqədar, təhsil müəssisələrində narkotikin bəla olması və ağır nəticələrə səbəb olması təbliğ edilməlidir. Bunun üçün ictimai əsaslarla fəaliyyət göstərən təşkilatlar gənclər arasında maarifləndirmə işləri aparmalıdır. Təbii ki, narkotiklərin qeyri-qanuni dövriyyəsinə qarşı mübarizədə hüquq mühafizə orqanlarının fəaliyyəti mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Lakin effektiv mübarizə üçün vətəndaşların sözügedən təşkilatlara yaxından köməklik göstərməsi də böyük rol oynayır. Bu bəlanın qarşısını almaq üçün vətəndaşlarımız, QHT və HMO ilə qarşılıqlı surətdə fəaliyyət göstərməlidirlər. Qeyd edilməlidir ki, cinayət və inzibati qanunvericilikdə narkotiklərin qeyri-qanuni dövriyyəsi ilə mübarizədə cəza tədbirləri müəyyən edilmişdir. Lakin müşahidələrimiz onu göstərir ki, bu tədbirlər kifayət deyildir. Daha yaxşı olardı ki, narkomaniyanın qarşısı cəza təhdidi altında deyil, profilaktik tədbirlər nəticəsində alınardı. Bunun üçün isə biz bütün enerjimizi və gücümüzü səfərbər etməklə bu bəlanın qarşısını almalı, geniş yayılmasına, gənclərə yol tapmasına imkan verməməliyik.



Narkotiklərlə əlaqəli ölüm halları və bunun nəticəsində yaranan sağlamlıq üçün mənfi nəticələr global miqyasda artmaqda davam edir.

Narkotik bazarı

Hesabata görə, dərman bazarı COVID-19 pandemiyasının başlanğıcında baş verən tənəzzüldən sonra tez bir zamanda fəaliyyətini bərpa edib və nəticədə global bazarda narkotik ticarəti artıb. Tədarükün artmasına quruda və suda narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi marşrutlarının sayının artması, qeyri-qanuni dövriyyə üçün şəxsi təyyarələrdən istifadə və narkotiklərin son istifadəçilərə təmatsız çatdırılması səbəb olub. Həmçinin pandemiya zamanı Avropada kokain tədarük zəncirlərinin şaxələndirilməsi haqqında məlumat verilib.

Ölkəmiz narkomaniya ilə necə mübarizə aparır?

SİA mövzu ilə bağlı araşdırma edib.

Azərbaycanda da narkomanların sayı getdikcə artır. Xüsusilə, gənclərin və yeniyetmələrin bu bəlaya düşməsi cəmiyyəti ciddi narahat edir. "Ağ ölümə" qarşı dövlət səviyyəsində mübarizə aparılmasına baxmayaraq, narkotik istifadəçilərin sayı azalmır, əksinə hər keçən gün yeni qurbanlar bu qarşısızalmaz xəstəliyə düşər olurlar. Vəziyyət artıq o həddə çatıb ki, mütəxəssislər həyəcan təbili çalaraq, bütün qurumları və vətəndaşları narkomaniyaya qarşı səfərbər olmağa, ölüm yuvalarının kökünü kəsməyə çağırırlar.

Son vaxtlar artan narahatlıq "pa-

Azərbaycan

Respublikası Vəkillər Kollegiyasının üzvü Bəhruz Orucov: "Ümumiyyətlə, narkomaniya nəinki bizim cəmiyyətin bütün dünyada global problemlərdən hesab edilir. Narkomaniyanın artım səbəbləri əslində müxtəlifdir. İlk növbədə qeyd edilməlidir ki, sosial problemlər və bundan yaranan nəticələr narkomanlığın geniş yayılmasına vüsət açıb. İşsizlik, bunun nəticəsində cinayətkarlığın artması, narkomaniyanın müxtəlif təbəqələrə yol açmasına şərait yaradır. Bundan əlavə qeyd edilməlidir ki, sintetik və kimyəvi yolla əldə olunan narkotiklərin ölkəyə qanunsuz gətirilməsi bu bəlanın aşağı təbəqədən olan kütlələrə çox asanlıqla yol tapmasına səbəb olur. Statistika bunu deməyə əsas verir ki, ölkədə istehlak olunan narkotik vasitələrin böyük əksəriyyəti ölkə xaricindən gətirilən narkotiklərin payına düşür. Düzdür, əslində, narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi, narkomanlıq və narkobiznesin yayılmasına qarşı qətiyyətli tədbirlər görülür, bu istiqamətdə mübarizə sahəsində hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən təşkilati hüquqi və praktiki tədbirlər həyata keçirilir, lakin bunlara baxmayaraq narkotik vasitələrin ölkəyə axımının tamamilə dayandırılmasına nail oluna bilinmir. Ölkədə yayılan narkotiklərin, əsasən, kimyəvi tərkibli olub, ucuz başa gəldiyindən bu tip narkotik vasitələr aşağı təbəqələrin nümayəndələri tərəfindən asanlıqla əldə olunur.

Havar Şəfiyeva

Kimlərə isti su ilə çimmək olmaz?



BİLMƏNİZ VACİBDİR

Bir çox xəstəliklər var ki, isti hamamda və duş altında çox qalmaq onların vəziyyətini ağırlaşdırır. SİA bildirir ki, rusiyalı terapevt Viktor Lişin bu xəstələri diqqətli olmağa çağırır. O qeyd edib ki, ürək damar xəstəliklərinin erkən mərhələsində olanlar su prosedurlarını, xüsusən vanna, duş, hamamda olmağı 15 dəqiqəyə endirməlidirlər. Daha ağır formalı ürək xəstəliyi, çatışmazlığı olanlar, infarkt keçirənlər ümumiyyətlə, isti suyu unutmurlar.

İkinci təhlükəli xəstələr diabet xəstələridir. Şəkər xəstəliyində damarların makroangiopatiyası baş verir, bu zaman 35 dərəcədə yuxarı isti su ilə çimməndə damarlar dekompenasiya edə bilmir və xəstənin qan dövranında problemlər yaşana bilər.

Eləcə də şəkər xəstələri dəri səthini isti, qaynar su ilə zədələməməlidir. Dermatit, psoriaz xəstələri də isti su ilə çimməyə yaxşıdır. Mədə-bağırsaq yarıları olanlar isə isti suyu içməməlidir.

Belluççinin 18 yaşlı qızı gözəlliyi ilə heyran etdi

Monika Belluççinin qızı Deva Kassel ilk dəfə Fransanın "Vogue" jurnalı üçün poza verib.

Mil.az xəbər verir ki, model çəkilişdən olan görüntüləri sosial şəbəkələrin abunəçiləri ilə paylaşmış.

18 yaşlı Kassel gələn qışın əsas tendensiyaları haqqında məqalənin qəhrəmanı olub. İstedadlı model çəkilişdən bir neçə kadr paylaşaraq abunəçilərə cari qış görünüşünü nümayiş etdirib. Birinci fotoda Deva İtalyan dəb evi "Missoni"-nin üslubunda üfqi çoxrəngli zolaqlı trikotaj paltarda, ikincidə isə dekolteki kiçik qara paltarda və hündür dəri çəkmələrdə poza verib.

Qeyd edək ki, gənc modelin atası məşhur fransız aktyor Vinsant Kasseldir.

Baş redaktor: Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL

YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR

Tel: 598-33-90

Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və bazar ertəsindən başqa hər gün nəşr olunur

Tiraj: 3600